

Rada
Európskej únie

V Bruseli 14. septembra 2022
(OR. en)

12249/22

**Medziinštitucionálny spis:
2022/0289(NLE)**

ENER 434
ENV 853
COMPET 690
TRANS 575
CONSOM 220
IND 337
ECOFIN 850
FISC 180

NÁVRH

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	14. septembra 2022
Komu:	Generálny sekretariát Rady
Č. dok. Kom.:	COM(2022) 473 final
Predmet:	Návrh NARIADENIA RADY o núdzovom zásahu s cieľom riešiť vysoké ceny energie

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2022) 473 final.

Príloha: COM(2022) 473 final

V Bruseli 14. 9. 2022
COM(2022) 473 final

2022/0289 (NLE)

Návrh

NARIADENIE RADY

o núdzovom zásahu s cieľom riešiť vysoké ceny energie

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT NÁVRHU

Ceny plynu a elektriny dosiahli v roku 2022 rekordné úrovne a po invázii Ruska na Ukrajinu vystúpili na historické maximá. V uplynulom roku ceny elektriny v Európe rýchlo vzrástli na oveľa vyššiu úroveň ako v posledných desaťročiach. Táto dynamika je neoddeliteľne spojená s vysokou cenou plynu, ktorá zvyšuje cenu elektriny vyrobenej v plynových elektrárňach, ktoré sú často potrebné na uspokojenie dopytu. Ceny začali rapídne rásť minulé leto, keď svetové hospodárstvo ožilo po zmiernení obmedzení súvisiacich s pandémiou COVID-19. Túto situáciu následne zhoršila invázia Ruska na Ukrajinu.

Očakáva sa, že ceny energie zostanú vysoké z dôvodu neistoty na trhu v dôsledku série prerušení dodávok plynu, ktoré možno vysvetliť len úmyselným pokusom Ruska využívať energiu ako politickú zbraň. Ďalšie prerušenia dodávok ruského plynu do EÚ v nadchádzajúcich týždňoch alebo mesiacoch môžu mať za následok ešte vyššie úrovne cien plynu s dominovými účinkami na cenu elektriny, úroveň inflácie a jej vplyv na občanov, ako aj celkovú finančnú a makroekonomickú stabilitu EÚ.

Komisia si veľmi dobre uvedomuje vplyv neistoty dodávok plynu na trh s elektrinou. Členské štáty v celej Európe zaznamenali prudký nárast cien elektriny spojený s rastúcimi cenami plynu, čo viedlo k tomu, že palivom na určovanie marginálnej ceny sa namiesto uhlia stal plyn. Zároveň bola dostupnosť výroby elektriny v EÚ v posledných mesiacoch pod zvyčajnou úrovňou v dôsledku zvýšenej miery údržbárskych prác na elektrárňach, nižšieho výkonu výroby elektriny z vodnej energie a zatvorenia niektorých starších elektrární.

Okrem toho rekordné teploty toto leto zvýšili dopyt po energii na chladenie a zvýšili tlak na výrobu elektriny. Extrémne poveternostné podmienky tak prispeli k nedostatku energie a jej vysokým cenám, čo predstavuje záťaž pre spotrebiteľov a priemysel a tlmí oživenie hospodárstva. Ďalšie tlaky na dodávky energií a ceny potravinových komodít zvyšujú globálne inflačné tlaky a oslabujú kúpnu silu domácností a hospodárstva ako celku.

Dramatický nárast cien elektriny, ktorý sledujeme, vytvára tlak na domácnosti, malé a stredné podniky a priemysel a hrozí, že spôsobí väčšie sociálne a hospodárske škody. Najviac zasiahnutí sú zraniteľní odberatelia a ľudia trpiaci energetickou chudobou, ako to bolo aj v minulej zime, ale vysoké ceny majú čoraz väčší vplyv aj na domácnosti a podniky so strednými príjmami. Hrozí im, že nebudú schopní platiť svoje účty za energiu a budú čeliť

voľbe medzi platením za energiu a za iný základný tovar, alebo v prípade podnikov je neistá ich samotná finančná životaschopnosť a investičné plány.

Táto hospodárska situácia si vyžaduje rýchlu a koordinovanú reakciu v rámci celej EÚ s cieľom zmierniť ťažkosti, ktoré spôsobujú vysoké ceny spotrebiteľom a nielen energeticky chudobným a zraniteľným, ale aj domácnostiam a podnikom so stredným príjmom. Maloobchodné ceny elektriny sa od júla 2021 medziročne zvýšili v priemere takmer o polovicu a očakáva sa, že mimoriadne zvyšovanie bude pokračovať aj pred nasledujúcou vykurovacou sezónou a postupne sa premietne do väčšiny spotrebiteľských zmlúv. Reakcia EÚ musí byť koordinovaná obozretným a holistickým spôsobom. Elektrická energia musí naďalej efektívne prúdiť po celej Európe, aby členské štáty mohli vyvážať nadbytočnú elektrickú energiu tam, kde ju najviac potrebujú. Pri zmierňovaní dôsledkov súčasnej energetickej krízy nemožno prehliadať úlohu vnútorného trhu s energiou. Z posúdenia koncepcie veľkoobchodného trhu s elektrinou v EÚ¹ vypracovaného agentúrou ACER vyplynulo, že cezhraničný obchod priniesol spotrebiteľom v roku 2021 úžitok vo výške 34 miliárd EUR a zároveň pomohol zmierniť nestálosť cien, a že zvyšuje bezpečnosť dodávok a odolnosť každého členského štátu voči cenovým šokom.

Únia tak čelí mimoriadnej situácii. Súčasnú bezprecedentnú výzvu si vyžadujú zavedenie vhodných, primeraných a dočasných opatrení, ktoré sa majú prijať v duchu solidarity s cieľom riešiť závažné ťažkosti, ktoré vznikajú v oblasti energetiky, a prekonať energetickú krízu spoločnými krokmi.

Komisia preto navrhuje, aby sa okamžite zaviedol integrovaný a vzájomne prepojený balík opatrení. Cieľom týchto opatrení je okrem iného zmierniť vplyv vysokých cien elektriny a chrániť spotrebiteľov a zároveň zachovať výhody vnútorného trhu a rovnaké podmienky. Opatrenia plnia tieto ciele tým, že riešia rôzne aspekty súčasnej situácie, čím sa dopĺňajú a posilňujú ich účinky a umožňujú jednotnú a koordinovanú reakciu EÚ na krízu. Zároveň sú plne zlučiteľné s oznámením z 8. marca 2022 s názvom REPowerEU: spoločné európske pravidlá pre cenovo dostupnejšiu, bezpečnejšiu a udržateľnejšiu energiu a plán Komisie REPowerEU z 18. mája 2022 s cieľom ukončiť závislosť Únie od ruských fosílnych palív čo najskôr, najneskôr však do roku 2027.

1

https://acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Publication/ACER's%2520Final%2520Assessment%2520of%2520the%2520EU%2520Wholesale%2520Electricity%2520Market%2520Design.pdf

Veľmi vysoké ceny energie, ktorým v súčasnosti čelia spotrebiteľia, vytvárajú mimoriadne veľké finančné zisky nielen pre výrobcov elektriny s nižšími hraničnými nákladmi, ale aj pre podniky pôsobiace v odvetviach ropy, plynu, uhlia a rafinérií. Tieto zisky sú spôsobené predovšetkým priaznivými vonkajšími trhovými faktormi spôsobenými ruskou vojnou, a nie sú výsledkom vlastného dodatočného úsilia alebo investícií podnikov. Tieto vysoké ceny energie spôsobujú domácnostiam a podnikom v EÚ ťažkosti, zvyšujú infláciu a potrebné podporné opatrenia zvyšujú verejné výdavky. Preto je vhodné znížiť dopyt po elektrine v celej EÚ s cieľom znížiť potrebu výroby elektriny z plynu a tiež prerozdeliť niektoré príjmy, ktoré získali podniky v rôznych odvetviach energetiky v dôsledku týchto výnimočných okolností, aby sa zmiernili ťažkosti spotrebiteľov energie a spoločnosti vo všeobecnosti. Takéto prerozdelenie možno dosiahnuť rôznymi nástrojmi v závislosti od okolností daného odvetvia s cieľom sprístupniť tieto finančné prostriedky spotrebiteľom alebo projektom na posilnenie energetickej autonómie Únie vrátane možnosti členských štátov nasmerovať v duchu solidarity časti príspevku do fondov Únie alebo ich použiť na základe dohôd medzi členskými štátmi.

Niekoľko členských štátov už prijalo alebo v súčasnosti zvažuje prijatie prerozdeľovacích opatrení. Existuje však riziko, že opatrenia prijaté výlučne na vnútroštátnej úrovni vytvoria nerovnaké podmienky pre podniky pôsobiace na trhu EÚ s energiou. S cieľom vytvoriť rovnaké podmienky pre všetkých Komisia navrhuje dva doplnkové nástroje s cieľom pokryť celé odvetvie energetiky: a) opatrenie, ktoré sa dočasne zameria na príjmy výrobcov elektriny a zníži ich a b) opatrenie, ktorým sa dočasne stanovuje solidárny príspevok z nadmerných ziskov v odvetví fosílnych palív, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia. Znížením príjmov výrobcov elektriny chce opatrenie navrhnuté v nariadení napodobniť výsledok trhu, ktorý by výrobcovia mohli očakávať, ak by globálne dodávateľské reťazce fungovali normálne a nedošlo by k prerušeniam dodávok plynu, ku ktorým došlo od invázie na Ukrajinu vo februári 2022. Komisia okrem toho navrhuje dočasný solidárny príspevok vzťahujúci sa na zisky podnikov pôsobiacich v odvetviach ropy, plynu, uhlia a rafinérií, ktoré sa v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi výrazne zvýšili.

Členské štáty použijú výnosy zo solidárneho príspevku na podporu domácností a podnikov a na zmiernenie účinkov vysokých cien energie. Výnosy z tohto krátkodobého opatrenia by mali využívať aj na financovanie opatrení na zníženie spotreby energie a podporu priemyselných odvetví, čím sa z dlhodobého hľadiska ešte viac posilní energetická autonómia Únie.

Tieto dočasné opatrenia, ktorými sa prerozdeľujú nadmerné príjmy a zisky na podporu spotrebiteľov, prinášajú spotrebiteľom prospech z výroby energie s nižšími nákladmi. Ako také nemajú vplyv na prebiehajúcu prácu Európskej komisie týkajúcu sa likvidity na finančných trhoch s energiou, dočasného krízového rámca EÚ pre opatrenia štátnej pomoci, znižovania cien plynu ani dlhodobej koncepcie trhu, ako sa uvádza v oznámení o krátkodobých intervenciách na trhu s energiou a dlhodobých zlepšeniach koncepcie trhu s elektrinou, ktoré bolo vydané spolu s plánom REPowerEU z 18. mája 2022, ale dopĺňajú ich. Navrhovaným nariadením sa zachovávajú výhody vnútorného trhu s elektrinou z hľadiska efektívnosti nasadzovania elektrární a bezpečnosti dodávok a zároveň sa znižuje dopyt po elektrine a vplyv vysokých cien plynu na účty spotrebiteľov za elektrinu.

2. NÚDZOVÝ NÁSTROJ PRE OBLASŤ ELEKTRINY

Zníženie dopytu po elektrine

V reakcii na zvýšené riziko pre nadchádzajúcu zimu a potrebu znížiť celkový dopyt po elektrine, zachovať zásoby palív na výrobu elektriny a prijať ciele opatrenia na zníženie cien elektriny v najdrahších hodinách sa v duchu solidarity v navrhovanom nariadení stanovujú dva ciele zníženia dopytu po elektrine.

V prvom sa od členských štátov vyžaduje, aby zaviedli opatrenia na zníženie celkovej spotreby elektriny zo strany všetkých spotrebiteľov vrátane tých, ktorí ešte nie sú vybavení inteligentnými meracími systémami alebo zariadeniami, ktoré im umožnia upravovať svoju spotrebu počas dňa. Opatrenia by mali byť dostatočne ambiciózne a mohli by zahŕňať napríklad ciele informácie a komunikačné kampane pre spotrebiteľov. V tejto súvislosti by sa mohlo uvažovať o celoúnijnom uplatňovaní cielejších informácií pre spotrebiteľov. Okrem toho s cieľom osobitne sa zamerať na najdrahšie hodiny spotreby elektriny, keď sa marginálna cena vo všeobecnosti stanovuje na základe ceny plynu, Komisia navrhuje povinný cieľ znížiť hrubú spotrebu elektriny vo vybraných hodinách s najvyššou cenou aspoň o 5 % minimálne v 10 % hodín každého mesiaca v čase, v ktorom sa očakáva, že ceny budú najvyššie. Tento povinný cieľ by viedol k výberu v priemere 3 až 4 hodín za pracovný deň, čo by za normálnych okolností zodpovedalo hodinám v čase špičkového zaťaženia, ale môže zahŕňať aj hodiny, v ktorých sa očakáva, že výroba elektriny z obnoviteľných zdrojov bude nízka a na pokrytie dopytu bude potrebná výroba v elektrárňach považovaných za okrajové. S cieľom zohľadniť túto skutočnosť majú pri určovaní týchto hodín členské štáty určitý priestor na voľné uváženie. Záväzný cieľ sa osobitne zameriava na spotrebiteľov, ktorí môžu zabezpečiť

flexibilitu znížením dopytu alebo ponukami na presun dopytu na hodinovom základe. Členské štáty by mali mať možnosť zvoliť si vhodné opatrenia na dosiahnutie cieľov v oblasti znižovania dopytu a mali by zväžiť najmä ekonomicky efektívne a trhové opatrenia, ako sú aukcie alebo systémy verejnej súťaže v prípade reakcie na strane spotreby alebo nespotrebovaná elektrina. To môže zahŕňať rozšírenie existujúcich systémov alebo vnútroštátne stimuly na rozvoj reakcie na strane spotreby. Môže to zahŕňať aj finančné stimuly alebo kompenzáciu pre zúčastnené trhové strany v prípadoch, keď sa platí za dodatočnú elektrinu, ktorá nebola spotrebovaná v porovnaní s očakávanou bežnou spotrebou v hodine bez verejnej súťaže. Zavedením a vykonávaním takýchto opatrení by nemalo byť dotknuté uplatňovanie pravidiel štátnej pomoci.

Na základe zistenej hodinovej výroby v období od januára do augusta 2022 by zníženie o 5 % počas 10 % hodín vykazujúcich najvyššiu úroveň dopytu po elektrine viedlo k tomu, že priemerný dopyt počas týchto hodín by dosiahol úroveň prvých nevybraných hodín špičky. To by teda viedlo k vyrovnaniu hodinového profilu spotreby. Okrem toho, keďže plyn je vo všeobecnosti marginálnou technológiou počas hodín s najvyšším dopytom, toto ciele 5 % zníženie môže viesť k zníženiu spotreby plynu odhadovanej na približne 1,2 mld. m³ počas 4-mesačného obdobia. To v rovnakom období predstavuje približne 3,8 % spotreby plynu na výrobu energie. Nedávne štúdie² ukazujú, že súčasný potenciál reakcie na strane spotreby by mohol povinný cieľ splniť, čo by malo pozitívny vplyv na ceny elektriny a na objemy úspor plynu.

Strop trhových príjmov z výroby elektriny z inframarginálnych technológií

Po druhé, v navrhovanom nariadení sa stanovuje prístup na spätné získanie nadmerných príjmov od výrobcov s nižšími hraničnými nákladmi, ako sú obnoviteľné zdroje energie, jadro a hnedé uhlie („inframarginálne technológie“), a to stanovením stropu *ex post* na príjmy za MWh vyrobenej elektriny.

Na dennom trhu sa ceny elektriny určujú na základe variabilných nákladov marginálnej technológie, t. j. poslednej a najdrahšej elektrárne, ktorá je potrebná na uspokojenie dopytu (marginálne ceny). Vzhľadom na úlohu, ktorú majú ceny elektriny na dennom trhu ako referencia pre stanovovanie cien elektriny vo všetkých ostatných trhových časových rámcoch, toto opatrenie znižuje vplyv, ktorý má technológia, na základe ktorej sa určuje marginálna

² Štúdia o kvantifikácii prínosov reakcie na strane spotreby pre dodávateľov a spotrebiteľov elektriny v Európe v roku 2030 na jej ceste k dosiahnutiu dôkladnej dekarbonizácie, Compass Lexecon, január 2021; Príspevok potenciálu flexibility na strane dopytu k zníženiu spotreby plynu v roku 2023, DNV, september 2022.

cena (zvyčajne uhoľné elektrárne, v súčasnosti často plynové elektrárne), na príjmy iných výrobcov s nižšími hraničnými nákladmi, ako je väčšina obnoviteľných zdrojov energie, jadrová energia a hnedé uhlie. Napodobňuje trhové výsledky týchto technológií, ktoré by sa dali očakávať, keby globálne dodávateľské reťazce fungovali normálne a nepodliehali snahe využívať energiu ako zbraň vo forme prerušenia dodávok plynu.

Prostredníctvom tohto celouijného prístupu založeného na zásade solidarity by veľkoobchodné trhy s elektrinou fungovali a boli prehľadné ako dnes, čím by sa zabezpečilo, že najlacnejšie a najúčinnnejšie elektrárne v celej EÚ budú vždy nasadzované ako prvé a že členské štáty sa v prípade potreby budú môcť spoľahnúť na dovoz. Tým sa zachováva stimul na to, aby technológie, ako sú uhoľné a plynové elektrárne, zásobníky a reakcia na strane spotreby, boli v prípade potreby k dispozícii na prevádzku, čím sa zabezpečí stabilná prevádzka elektrizačnej sústavy počas zimnej sezóny 2022 – 2023.

Úroveň stropu trhových príjmov

Príjmový strop stanovený v tomto nariadení by sa mal stanoviť na úrovni, ktorá zahŕňa väčšinu inframarginálnych výrobcov v EÚ a zabráni ohrozeniu dostupnosti a ziskovosti existujúcich elektrární a budúcich investičných rozhodnutí pre novú inframarginálnu výrobu.

Zatiaľ čo príležitostné a krátkodobé nárasty cien možno považovať za bežný prvok na trhu s elektrinou a môžu byť užitočné pre niektorých investorov pri spätnom získavaní ich investícií do výroby, extrémne a trvalé zvýšenie cien od februára 2022 sa výrazne líši od bežnej situácie na trhu s príležitostnými vysokými cenami v špičkách alebo dlhodobjšími cenovými výkyvmi spojenými s hospodárskymi cyklami.

Týka sa to najmä investičných rozhodnutí o výrobe energie z obnoviteľných zdrojov, ktoré majú zásadný význam pre dosiahnutie cieľov Únie v oblasti dekarbonizácie. S cieľom zabrániť oslabeniu posudzovania ziskovosti pri prijímaní investičných rozhodnutí, by sa preto strop nemal stanoviť pod úrovňou očakávaní účastníkov trhu, pokiaľ ide o priemernú úroveň cien elektriny v hodinách, počas ktorých bol dopyt po elektrine pred inváziou Ruska na Ukrajinu najvyšší. Priemerné očakávania trhových cien v čase špičky boli v posledných desaťročiach konzistentne a výrazne nižšie ako 180 EUR/MWh, a to aj napriek cenovým rozdielom medzi regiónmi Únie. Okrem toho zo simulácií založených na zistených cenách v období od januára do augusta 2022 vyplýva, že strop stanovený na 180 EUR/MWh by viedol k stabilizácii priemerných príjmov približne na 150 EUR/MWh. Táto priemerná úroveň príjmov je sústavne vyššia ako súčasné vyrovnané náklady na energiu (LCOE) v prípade

inframarginálnych technológií, na ktoré sa zameriava uplatňovanie príjmového stropu³, čo umožňuje výrobcovi, na ktorých sa vzťahuje, pokryť svoje investície a prevádzkové náklady. Strop by preto nemal narušiť investície do nových inframarginálnych kapacít. Komisia preto navrhuje stanoviť príjmový strop na 180 EUR/MWh, čo zahŕňa potrebnú bezpečnostnú rezervu.

Takýto strop by sa mal obmedziť na tržobné príjmy, a nie na celkové príjmy z výroby (vrátane napríklad príjmov pochádzajúcich zo systémov podpory), aby sa zabránilo významnému vplyvu na počiatočnú očakávanú ziskovosť projektu.

Jednotný príjmový strop v celej Únii je potrebný na zachovanie fungovania vnútorného trhu s elektrinou, keďže by sa tým zachovala hospodárska súťaž založená na cenách medzi výrobcami elektriny na základe rôznych technológií, najmä v prípade obnoviteľných zdrojov energie. Keďže strop sa bude uplatňovať na príjmy za MWh vyrobenej elektriny, nebude to mať vplyv na tvorbu cien na veľkoobchodných trhoch s elektrinou. Nasadzovanie elektrární sa bude naďalej uskutočňovať na základe úrovne ich efektívnosti, pričom ako prvé sa budú nasadzovať elektrárne s nižšími hraničnými nákladmi a cezhraničný obchod s elektrinou nebude ovplyvnený.

Členské štáty budú musieť zaviesť vhodné postupy na spätné získavanie nadmerných príjmov od výrobcov, keďže príjmový strop sa môže uplatňovať v čase, keď sa transakcie vyrovnávajú, alebo ak to nie je možné, potom. Závisí to od rozdielov v spôsobe fungovania veľkoobchodných trhov s elektrinou v rôznych časových rámcoch a od toho, ako sú organizované v členských štátoch.

Rozsah pôsobnosti stropu

Strop tržobných príjmov by sa vzťahoval na príjmy z predaja elektriny pre všetkých inframarginálnych výrobcov, ako sa vymedzuje v nariadení, a vzťahoval by sa na všetky tržobné časové rámce bez ohľadu na to, či sa obchodovanie s elektrinou uskutočňuje dvojstranne (mimoburzovo) alebo na centralizovaných trhoch. Ak by sa strop uplatňoval len na určité časové rámce alebo len na burzy a iné organizované trhy, inframarginálni výrobcovia by mohli byť motivovaní obchodovať s elektrinou v časových rámcoch a na trhoch, na ktoré sa opatrenie nevzťahuje. Na druhej strane by sa navrhovaným širokým uplatňovaním príjmového stropu zachovali stimuly na uzatváranie dlhodobých zmlúv o nákupe elektriny, ktoré sú kľúčové pre spotrebiteľov, aby sa zaistili proti kolísaniu cien, a sú

³ Náklady na energiu, dane a vplyv vládnych zásahov na investície: záverečná správa, Trinomics, október 2020.

dôležitým nástrojom na stimuláciu investícií do inframarginálnych technológií, najmä do obnoviteľných zdrojov energie. Vzhľadom na to, že príjmový strop nezasahuje do tvorby cien, spotrebiteľia by mali záujem uzavrieť dlhodobé zmluvy o nákupe elektriny, ktoré im umožnia priamo využívať nižšie ceny, ako sú ceny zaznamenané na trhu.

Príjmový strop sa bude uplatňovať na MWh vyrobenej elektriny. Bez ohľadu na zmluvnú formu, prostredníctvom ktorej sa môže obchodovať s elektrinou, by sa strop mal uplatňovať len na realizované trhové príjmy. Je to potrebné na to, aby sa zabránilo zameraniu na výrobcov, ktorí v skutočnosti nemajú prospech zo súčasných vysokých cien elektriny, pretože zaistili svoje príjmy pred výkyvmi na veľkoobchodnom trhu s elektrinou za cenu nižšiu ako je strop. Preto v rozsahu, v akom existujúce alebo budúce zmluvné záväzky, ako sú zmluvy o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov a iné druhy dohôd o nákupe elektriny alebo forwardové zaistenia, vedú k trhovým príjmom z výroby elektriny pod úrovňou stropu, by sa jeho uplatňovanie na ne nevzťahovalo.

Vymedzenie príslušných inframarginálnych technológií

Príjmový strop sa vzťahuje na trhové príjmy z predaja elektriny vyrobenej prostredníctvom technológií, ktorých hraničné náklady sú nižšie ako strop, ide napr. o veternú, slnečnú, geotermálnu, jadrovú energiu, energiu z biomasy, ropy a produktov z ropy, z vodných elektrární bez nádrže atď.

Strop trhových príjmov by sa však nemal vzťahovať na technológie, ktorých náklady na vstupné palivo vedú k prahu rentability nad úrovňou stropu, pretože by to ohrozilo tieto činnosti a v konečnom dôsledku aj bezpečnosť dodávok. Týka sa to napríklad plynových a uhoľných elektrární. Od invázie na Ukrajinu sa ceny zemného plynu a čierneho uhlia prudko zvýšili⁴, čo viedlo k výrobnej cene na prahu rentability nad úrovňou stropu. Ak by sa na plynové a uhoľné elektrárne vzťahoval príjmový strop, neboli by schopné pokryť svoje prevádzkové náklady a boli by vytlačené z prevádzky.

V súlade s cieľmi oznámenia REPowerEU by uplatňovanie stropu nemalo brániť stimulom na investície do flexibilných výrobných technológií (napr. reakcia na strane spotreby a všetky druhy zásobníkov) a na výrobu elektriny zo zdrojov, ktoré priamo konkurujú zemnému plynu a plynovým elektrárnam. Strop by sa preto nemal uplatňovať na elektrárne využívajúce biometán.

⁴ Cena zemného plynu sa zvýšila na viac ako 200 EUR/MWh a cena uhlia prekročila 300 EUR/MWh.

Je to potrebné na zachovanie stimulov pre tieto technológie a typy výroby s cieľom znížiť spotrebu plynu, ako sa zdôrazňuje v oznámení REPowerEU.

S cieľom zachovať stimuly na rozvoj inovačných technológií by sa príjmový strop nemal uplatňovať na demonštračné projekty. V praxi to už zvyčajne platí, keďže odmena za demonštračné projekty je zvyčajne stanovená mimo trhu (napr. fixné príjmy prostredníctvom výkupných cien).

V niektorých členských štátoch sú príjmy získané niektorými výrobcami už zastropované prostredníctvom štátnych opatrení. Títo výrobcovia ako takí nemajú prospech zo zvýšených príjmov vyplývajúcich z nedávneho prudkého nárastu cien elektriny. Na existujúcich výrobcov, na ktorých sa vzťahuje tento druh štátnych opatrení, by sa preto strop nemal uplatňovať.

S cieľom zabrániť nadmernej administratívnej záťaži a zabezpečiť účinné uplatňovanie navrhovaného opatrenia by členské štáty mali mať možnosť vyňať výrobcov vyrábajúcich elektrinu v zariadeniach s kapacitou nižšou ako 20 kW z uplatňovania príjmového stropu.

Prerozdelenie koncovým odberateľom

Nadmerné príjmy vyplývajúce z uplatňovania stropu sa musia nasmerovať ku koncovým odberateľom elektriny. Patria sem všetci odberatelia elektriny na vlastnú spotrebu. Pri výbere príjemcov prerozdelenia by sa členské štáty mali čo najviac zamerať na tých koncových odberateľov, či už súkromných alebo komerčných, ktorí sú najviac vystavení vysokým cenám elektriny. Rozdelením nadmerných príjmov, ako sa stanovuje v tomto nástroji, nie je dotknuté uplatňovanie článkov 107 a 108 ZFEÚ.

Riešenie ťažkostí, ktorým čelia spotrebitelia

Napokon, tento návrh obsahuje kľúčové ustanovenia na riešenie ťažkostí, ktorým čelia spotrebitelia v dôsledku veľmi vysokých cien energie. Súčasná kríza predstavuje výzvu zabezpečiť primeranú podporu, aby spotrebitelia v domácnostiach mali aj naďalej prístup k potrebnej energii, a zároveň neoslabil motiváciu šetriť energiu. Východiskovým bodom pre prijatie opatrení je úplné uznanie rizika, že sa domácnosti vrátane domácností so stredným príjmom, dostanú do ťažkostí, a potreby podporných opatrení na vnútroštátnej úrovni.

Členské štáty už zaviedli širokú škálu podporných opatrení vrátane opatrení založených na súbore nástrojov. Tieto opatrenia zahŕňali priamu podporu príjmu, zníženie daní a odvodov a zľavy na účty spotrebiteľov za energiu, ako aj opatrenia na podporu energetickej efektívnosti a výroby energie z obnoviteľných zdrojov na mieste. Členské štáty takisto zasiahli do

stanovovania cien pri dodávkach elektriny, t. j. stanovili regulované ceny pre koncových spotrebiteľov.

Všetky tieto nástroje budú aj naďalej dôležité. Členské štáty by mali mať možnosť vybrať si tie, ktoré najlepšie vyhovujú ich vnútroštátnym podmienkam. Pokiaľ je to možné, podpora spotrebiteľov bude musieť znamenať aj podporu znižovania dopytu. Je však tiež dôležité uznať, že niektorí spotrebiteľia sa už môžu približovať k minimálnej základnej úrovni spotreby potrebnej na zabezpečenie ich kvality života.

Komisia v oznámení REPowerEU: spoločné európske pravidlá pre cenovo dostupnejšiu, bezpečnejšiu a udržateľnejšiu energiu⁵ poskytla usmernenie k uplatňovaniu štátnych zásahov do stanovovania cien pri navrhovaní verejných zásahov do stanovovania cien za dodávky elektriny s cieľom zabezpečiť, že budú prínosom pre spotrebiteľov počas súčasnej krízy a v dlhodobom horizonte sa posilní hospodárska súťaž v ich prospech. Podľa smernice (EÚ) 2019/944 sa však takéto zásahy do stanovovania cien nesmú vzťahovať na malé a stredné podniky a nesmú byť nižšie ako náklady.

Právo spotrebiteľov vybrať si dodávateľa energie, ktorý im ponúka najlepšiu cenu a služby, je základom vnútorného trhu s elektrinou. Výsledná hospodárska súťaž vyvinula tlak na znižovanie cien a rozšírila výber, keďže spotrebiteľia už neboli odkázaní na etablované monopoly. Hospodárska súťaž a výber dodávateľov a ponúk bude takisto kľúčovou súčasťou realizácie Európskej zelenej dohody, pretože spotrebiteľom umožňujú využívať výhody vnútorného trhu s elektrinou a prispievať k dosiahnutiu cieľov Únie v oblasti energetickej efektívnosti a energie z obnoviteľných zdrojov.

Ako sa uvádza v oznámení o krátkodobých zásahoch na trhu a dlhodobých zlepšeniach koncepcie trhu s elektrinou, Komisia sa domnieva, že v súčasnom kontexte by mohlo byť prijateľné rozšíriť cenovú reguláciu na malé a stredné podniky (MSP). Vzhľadom na to, že v právnych predpisoch EÚ v oblasti energetiky sa nestanovuje žiadny osobitný rámec pre týchto spotrebiteľov, ak by sa členským štátom umožnilo rozšíriť zásahy do stanovovania cien vo forme regulovaných cien na malé a stredné podniky počas tejto krízy, poskytlo by im to ďalší nástroj na riadenie jej vplyvu. Tento prístup odráža skutočnosť, že súčasná situácia na trhu s energiou s vysokými a nestálymi veľkoobchodnými cenami plynu a elektriny môže obmedzovať hospodársku súťaž a poškodzovať zákazníkov v segmente MSP. Takáto

⁵ COM(2022) 108 final.

možnosť by však mala zachovať motiváciu na znižovanie spotreby, a teda by sa mala obmedziť na 80 % ich historickej spotreby.

Verejné zásahy do stanovovania cien elektriny pod úrovňou nákladov by mohli byť pre niektoré členské štáty spôsobom, ako priamo zmierniť vplyv krízy na spotrebiteľov. Takéto opatrenia však majú významný vplyv aj na fungovanie hospodárskej súťaže na maloobchodnom trhu, na inovácie a na motiváciu znižovať dopyt. To je dôvod, prečo aj ako núdzové opatrenie musia byť sprevádzané zárukami na zabezpečenie nediskriminačného zaobchádzania s dodávateľmi a motiváciou na zníženie dopytu.

Nevyhnutnou súčasťou potrebnej solidarity je zabezpečenie toho, aby vnútorný trh s elektrinou poskytol členským štátom nástroje a flexibilitu potrebnú na reakciu na krízu. To, či využiť tieto možnosti, by však malo zostať voľbou členských štátov, ktoré majú najlepšie predpoklady na určenie účinnosti takýchto opatrení, najmä v porovnaní s inými nástrojmi, a na ich zosúladenie s potrebou zamerať podporu tam, kde je to najviac potrebné.

3. SOLIDÁRNY PRÍSPEVOK

Nielen podniky vyrábajúce elektrinu, ale aj odvetvie fosílnych palív profituje z extrémneho zvýšenia cien v dôsledku súčasnej situácie na trhu, čo vytvára zisky, ktoré idú nad rámec výsledku bežných podnikateľských činností. Prudký nárast cien energie a elektriny predstavuje značnú záťaž pre verejné orgány, spotrebiteľov aj podniky a je potrebné prijať opatrenia, aby sa zabránilo riziku, že ceny dosiahnu neudržateľnú úroveň s oveľa väčšími a potenciálne škodlivými sociálnymi a hospodárskymi dôsledkami. Tento vývoj si vyžaduje kolektívnu reakciu na úrovni Únie. Lídri EÚ a Komisia preto identifikovali naliehavú potrebu dodatočných opatrení na zmiernenie vplyvu týchto udalostí na občanov a hospodárske subjekty EÚ a na odvrátenie ešte naliehavejšej krízy.

S cieľom finančne podporiť opatrenia, ktoré sú v prípade domácností a podnikov potrebné na reakciu na súčasnú krízovú situáciu, musia tí, ktorí vytvárajú nadmerné zisky, v duchu solidarity prispieť časťou týchto ziskov.

Týmto nariadením sa zavádza solidárny príspevok odvetvia fosílnych palív uplatniteľný vo všetkých členských štátoch. Tento solidárny príspevok je výnimočným a dočasným opatrením primeraným súčasnej situácii, ktoré by členské štáty prijali v duchu solidarity s cieľom zmierniť priame hospodárske účinky prudkého nárastu cien energie na rozpočty verejných orgánov, spotrebiteľov a podniky v celej únii.

Zavedením dočasného solidárneho príspevku sa zabezpečí, aby aj tieto odvetvia prispievali úmerne k ziskom vzniknutým v dôsledku krízovej situácie. Návrhom príspevku sa zároveň zabezpečí, aby boli k dispozícii dostatočné finančné prostriedky na financovanie investícií do energetickej transformácie a nových technológií, a to aj na úrovni EÚ.

Na tento účel sa týmto návrhom stanovuje opatrenie, ktoré pozostáva z dočasného solidárneho príspevku založeného na zdaniteľných nadmerných ziskoch dosiahnutých vo finančnom roku 2022 od podnikov a stálych prevádzkarní pôsobiacich len v odvetviach ropy, plynu, uhlia a rafinérií, ktorý je primeraný a zodpovedajúci súčasnej sociálno-ekonomickej situácii. Z tohto príspevku sa budú financovať opatrenia, ktorými sa pomôže zmierniť súčasnú krízu v duchu solidarity medzi členskými štátmi. Opatrenie umožní prerozdelenie zdrojov a finančnú podporu domácnostiam a podnikom s cieľom zmierniť účinky trvalých vysokých cien energie, znížiť spotrebu energie, podporiť energeticky náročné priemyselné odvetvia a zamerať ich na energiu z obnoviteľných zdrojov alebo energetickú efektívnosť a rozvíjať energetickú autonómiu Únie v prospech všetkých členských štátov. Okrem toho súčasné prerušenie dodávok plynu a z toho vyplývajúce vplyvy na ceny plynu a elektriny, vyšší dopyt po energii vyplývajúci z rekordných letných teplôt v kombinácii so zníženou dostupnosťou určitých výrobcov elektriny predstavujú vážny problém pri dodávkach konkrétneho produktu – v tomto prípade energie. Opatrenie pomôže zachovať hladké fungovanie vnútorného trhu a zabezpečí potrebnú solidaritu medzi členskými štátmi. Rozdelením nadmerných ziskov, ako sa stanovuje v tomto nástroji, nie je dotknuté uplatňovanie článkov 107 a 108 ZFEÚ.

4. SÚLAD S EXISTUJÚCIMI USTANOVENIAMÍ V TEJTO OBLASTI POLITIKY

V navrhovanom nástroji sa stanovujú dočasné, primerané a výnimočné opatrenia. Dopĺňa existujúce príslušné iniciatívy a právne predpisy EÚ, ako aj iniciatívy, ktoré už Komisia prijala s cieľom reagovať na súčasnú krízu na trhoch s energiou. Logicky vychádza z existujúcich iniciatív, ako je súbor nástrojov pre ceny energie⁶⁷ prijatý 13. októbra 2021 a plán REPowerEU z 18. mája 2022, ktorý obsahuje zoznam opatrení, ktoré môžu členské štáty použiť na podporu spotrebiteľov a ktoré dopĺňajú iniciatívu Úspora plynu pre bezpečnú zimu.

⁶ COM(2021) 660 final z 13. októbra 2021: Boj s rastúcimi cenami energie: súbor nástrojov pre opatrenia a podporu.

⁷ COM(2022) 236 final.

Prvky navrhovaného nariadenia týkajúce sa znižovania dopytu okrem toho podporia nedávno prijaté nariadenie (EÚ) 2022/1032 o uskladňovaní plynu⁸ tým, že znížia potrebu výroby elektriny z plynu, čím pomôžu členským štátom zachovať zásoby plynu získané na základe povinností týkajúcich sa plnenia zásobníkov a zabezpečiť dodávky na zimu 2022 – 2023.

Rozšírenie rozsahu pôsobnosti štátnych zásahov v súlade s opatreniami navrhovanými v nariadení je odôvodnené závažnosťou súčasnej situácie na trhoch s elektrinou.

Navrhovaná iniciatíva reaguje na zaťaženie spôsobené zvýšenými maloobchodnými cenami, ktoré pociťujú všetci spotrebitelia elektriny, a na potrebu znížiť dopyt a ušetriť túto zimu plyn v dôsledku ruskej vojny proti Ukrajine.

Vzhľadom na koncepciu navrhovanej iniciatívy, najmä na úroveň a dočasný charakter navrhovaného stropu trhových príjmov z výroby elektriny inframarginálnymi technológiami, sa Komisia domnieva, že návrh je v súlade s cieľmi európskeho právneho predpisu v oblasti klímy.

5. SÚLAD S OSTATNÝMI POLITIKAMI ÚNIE

Návrh je mimoriadnym opatrením, ktoré sa má uplatňovať počas obmedzeného obdobia a je v súlade so širším súborom iniciatív na zvýšenie energetickej odolnosti Únie a na zmiernenie rizika alebo vplyvu možných núdzových situácií. Návrhom sa zachováva fungovanie vnútorného trhu a neohrozuje sa jeho integrita, keďže fungujúce cezhraničné trhy s energiou sú kľúčom k zaisteniu bezpečnosti dodávok v prípade ich nedostatku. Zabezpečenie koordinovanejšieho znižovania dopytu po elektrine je takisto v súlade s ambíciou Zelenej dohody Komisie a riadi sa rovnakými zásadami a cieľmi, ako sa uvádzajú v iniciatíve Úspora plynu pre bezpečnú zimu. Nakoniec návrh je v súlade so zásadami ochrany spotrebiteľa, keďže sa ním zabezpečujú dostupné ceny energie pre spotrebiteľov v celej EÚ.

6. PRÁVNY ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

Právny základ

Právnym základom tohto nástroja je článok 122 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“).

⁸ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/1032 z 29. júna 2022, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) 2017/1938 a (ES) č. 715/2009, pokiaľ ide o uskladňovanie plynu (Ú. v. EÚ L 173, 30.6.2022, s. 17).

Súčasnú prerušenie dodávok plynu a z toho vyplývajúce vplyvy na ceny plynu a elektriny a vyšší dopyt po energii vyplývajúci z rekordných letných teplôt v kombinácii so zníženou dostupnosťou určitých výrobcov elektriny predstavujú vážne ťažkosti pri dodávkach energetických produktov, v tomto prípade energie, podľa článku 122 ZFEÚ. Prudký nárast cien elektriny predstavuje značnú záťaž pre spotrebiteľov a podniky a ak sa neprijmú žiadne opatrenia, hrozí, že dosiahnu neudržateľnú úroveň, čo by mohlo mať významné širšie sociálne a hospodárske dôsledky. Lídri EÚ a Komisia identifikovali naliehavú potrebu dodatočných opatrení na zmiernenie vplyvu na občanov EÚ a lepšiu pripravenosť na nadchádzajúcu zimu.

Dočasné opatrenia podľa navrhovaného nariadenia zosobňujú zásadu solidarity v oblasti energetiky a umožňujú členským štátom koordinovaný prístup k ochrane spotrebiteľov bez ohrozenia fungovania vnútorného trhu s elektrinou.

S cieľom zabrániť výrazným narušeniam vnútorného trhu a dodávateľských reťazcov, ktoré by mohli zvýšiť riziko ohrozenia bezpečnosti dodávok v tejto zime, je nevyhnutné, aby všetky členské štáty konali spoločne a v duchu solidarity čo najskôr. Súčasná kríza negatívne zasiahla všetky členské štáty, ale nie všetky sú rovnako finančne schopné podporiť spotrebiteľov. To môže viesť k situácii, keď niektoré členské štáty poskytnú podporu spotrebiteľom, zatiaľ čo nemusia byť schopné si to dovoliť alebo môžu váhať zasiahnuť s opatreniami, ktoré môžu negatívne ovplyvniť vnútorný trh s elektrinou.

Koordinované úsilie o zníženie dopytu a prerozdelenie nadmerných príjmov pre spotrebiteľov, ktorí zápasia s ťažkosťami, je najlepším spôsobom, ako zvládnuť výzvy pred touto zimou. Koordináciou znižovania dopytu, zachovaním schopnosti dovážať elektrinu v prípade potreby a využívaním nadmerných príjmov na podporu spotrebiteľov budú môcť členské štáty zabezpečiť lepšiu podporu spotrebiteľov a podnikov, čím sa zmierni vplyv inflácie na celé hospodárstvo a posilní sa odolnosť vnútorného trhu EÚ. Koordinované opatrenia sú potrebné aj na to, aby sa prispelo k lepšej platobnej schopnosti občanov a podnikov, čím sa zmierni vplyv inflácie na celé hospodárstvo Únie. Všetky členské štáty by mali znášať bremeno a prispievať k spoločnému úsiliu zameranému na podporu odberateľov, aby sa zabránilo oslabovaniu zásad jednotného trhu.

I keď výpadky dodávok plynu ovplyvňujú ceny elektriny v členských štátoch odlišne, všetky členské štáty sa musia zaviazat' k tomuto opatreniu s cieľom znížiť svoju spotrebu elektriny o rovnakú úroveň. Koordinované úsilie na úrovni EÚ zamerané na zníženie dopytu po elektrine v celej EÚ zníži celkovú spotrebu elektriny v celej Únii, čo povedie k nižším veľkoobchodným cenám elektriny a následným nižším cenám pre spotrebiteľov. Zníženie

dopytu po elektrine počas špičky bude mať za následok aj menšiu potrebu plynových elektrární, keďže celkový dopyt po elektrine bude nižší. Takáto koordinovaná reakcia využije potenciál úspor elektriny v EÚ, čo by v rovnakom rozsahu nebolo možné bez koordinovaného postupu všetkých členských štátov na úrovni EÚ. Všetky členské štáty prispejú k spoločnému úsiliu o zníženie cien a predchádzanie rizikám v oblasti bezpečnosti dodávok. Keďže na vnútornom trhu s elektrinou sú elektrizačné sústavy členských štátov vysoko integrované, opatrenie by mohlo byť účinné len vtedy, keď všetky členské štáty zohrajú svoju úlohu pri znižovaní dopytu.

Podobne solidarita medzi členskými štátmi prostredníctvom jednotného stropu na príjmy z inframarginálnych technológií výroby prinesie členským štátom príjmy na financovanie opatrení na podporu koncových odberateľov elektriny, pričom sa zároveň zachovávajú cenové signály na trhoch v celej Európe a zachová sa cezhraničný obchod. Tým sa zaistí, aby elektrina v Európe naďalej prúdila tam, kde je najviac potrebná, a aby sa lacná elektrina vyvážala do členských štátov, v ktorých je výroba elektriny drahšia. Takéto koordinované úsilie členských štátov preto zakotvuje zásadu energetickej solidarity medzi členskými štátmi a občanmi Únie.

Okrem toho je toto opatrenie zlučiteľné so súčasným spôsobom obchodovania s elektrinou a stanovovania jej cien v celej Európe, čím sa zabezpečuje, aby obchodovanie s energiou a jej spoločné využívanie zostalo nedotknuté, aby sa členské štáty mohli naďalej spoliehať na svojich susedov, pokiaľ ide o dovoz, a aby členské štáty s menším objemom domácej výroby a obmedzenými prírodnými zdrojmi boli lepšie chránené pred rizikami prerušenia dodávok. Je preto opodstatnené, aby navrhovaný nástroj vychádzal z článku 122 ods. 1 ZFEÚ.

Extrémne zvýšenie cien viedlo k situácii, keď pre mnohé domácnosti predstavuje platenie účtov značnú výzvu, ale táto situácia predstavuje aj vážne riziko pre hospodárstvo. Keďže rozsah súčasných problémov sa v súčasnom regulačnom rámci nepredpokladal, je preto vhodné umožniť štátne zásahy do maloobchodných cien aj pre malé a stredné podniky a za určitých podmienok aj zásahy, ktoré vedú k cenovým úrovňam pod úrovňou nákladov dodávateľov energie pre domácnosti aj MSP.

Vplyv výpadku dodávok plynu na ceny elektriny, ako aj možnosti financovania podporných opatrení zo štátneho rozpočtu sa však v jednotlivých členských štátoch líšia. Účinky krízy sú v dôsledku toho neúmerne silné v niektorých častiach Únie, kde odberatelia nemajú prístup k energii, ktorú potrebujú, keďže dodávatelia sa sťahujú z trhu. Bez navrhovaných opatrení existuje riziko, že na ochranu týchto odberateľov a dodávateľov by mohli mať zdroje len

členské štáty s fiškálnymi rezervami, čo by viedlo k vážnym narušeniam vnútorného trhu. Jednotná povinnosť vyplývajúca z navrhovaného nariadenia preniesť nadmerné príjmy na konečných spotrebiteľov zabezpečí, že všetky členské štáty budú v zásade schopné chrániť svojich zákazníkov a využívať tieto dodatočné zdroje na ten istý účel. Pozitívny účinok na ceny energií bude mať pozitívny vplyv na prepojený trh EÚ a zároveň pomôže zmierniť mieru inflácie. Preto budú mať vnútroštátne opatrenia v prepojenom hospodárstve Únie pozitívny účinok aj v iných členských štátoch.

Je potrebné, aby členské štáty kolektívne stanovili koordinovaný, dočasný solidárny príspevok založený na zdaniteľných nadmerných ziskoch dosiahnutých vo finančnom roku 2022 podnikmi a stálymi prevádzkarňami z EÚ v odvetví ropy, plynu, uhlia a rafinérií v Únii, ktorý by sa upravoval spoločným rámcom, s cieľom pomôcť chrániť spotrebiteľov a podniky pred prudkým nárastom cien energie v celej Únii a zároveň zachovať hladké fungovanie vnútorného trhu a zabezpečiť potrebnú solidaritu medzi členskými štátmi. Je preto opodstatnené, aby navrhovaný nástroj vychádzal z článku 122 ods. 1 ZFEÚ. Zavedením solidárneho príspevku sa do balíka opatrení, ktoré sa majú zaviesť v kontexte núdzového zásahu v oblasti energetiky, pridáva prvok spravodlivosti.

Týmto návrhom sa tak zabezpečuje, že všetky členské štáty budú koordinovať svoje úsilie. Odráža zásadu energetickej solidarity, ktorú nedávno potvrdil Súdny dvor ako základnú zásadu práva EÚ⁹.

Subsidiarita (v prípade inej ako výlučnej právomoci)

Plánované opatrenia tejto iniciatívy sú plne v súlade so zásadou subsidiarity. Vzhľadom na značnú neistotu na trhu s elektrinou v Únii a z toho vyplývajúce výnimočne vysoké ceny spôsobené tým, že Rusko využíva dodávky plynu ako zbraň, sú potrebné opatrenia na úrovni EÚ. Koordinovaný prístup prostredníctvom zníženia dopytu po elektrine v celej Únii v duchu solidarity je potrebný na minimalizovanie rizika možných vážnych prerušení v zimných mesiacoch, keď bude spotreba elektriny a jej výroba z plynu vyššia.

Vzhľadom na bezprecedentnú povahu krízy dodávok plynu a úlohu plynu ako kľúčovej technológie na uspokojenie dopytu po elektrine sú opodstatnené aj opatrenia na úrovni Únie týkajúce sa trhov s elektrinou. Členské štáty musia mať v prípade potreby možnosť spoľahnúť sa túto zimu na dovoz, čo zdôrazňuje význam vnútorného trhu s elektrinou. Elektrina musí prúdiť po celej Európe aj naďalej, aby sa zabránilo tomu, že sa kríza s vysokými cenami stane

⁹ Rozsudok vo veci C-848/19 P (Nemecko/Poľsko).

krízou bezpečnosti dodávok. To však musí byť cenovo dostupné a mal by sa riešiť neprímeraný vplyv na účty spotrebiteľov za elektrinu. V záujme zachovania fungovania elektrizačnej sústavy a cezhraničného obchodu a investícií je spoločný prístup k príjmovému stropu pre inframarginálne technológie rozumný, vhodný a primeraný.

Pokiaľ ide o elektrinu, v tomto návrhu sa stanovuje konečný výsledok, ktorý sa má dosiahnuť prostredníctvom opatrení, a to vo forme stanovenia opatrení na zníženie dopytu a právne záväzných povinností týkajúcich sa znižovania spotreby energie, keď sú ceny elektriny najvyššie, a obmedzenia príjmov z inframarginálnych technológií. Zároveň poskytuje členským štátom úplnú autonómiu pri výbere najúčinnějších prostriedkov na splnenie týchto povinností podľa ich vnútroštátnych špecifik a rozširuje možnosť členských štátov zasahovať do regulácie cien. Konkrétnejšie:

- Pokiaľ ide o zníženie dopytu po elektrine, v navrhovanom nariadení sa stanovujú záväzné ciele, ktoré sa majú dosiahnuť, pričom sa členským štátom ponecháva možnosť výberu prostriedkov na dosiahnutie týchto cieľov.
- Pokiaľ ide o príjmový strop na financovanie podpory spotrebiteľov, v navrhovanom nariadení sa stanovuje jednotný strop uplatniteľný v Únii. Členským štátom sa však ponecháva právo zaviesť ďalšie obmedzenia, pokiaľ sú primerané, nenarúšajú fungovanie veľkoobchodných trhov s elektrinou, zabezpečujú pokrytie investičných nákladov, neohrozujú investičné signály a sú v súlade s právom Únie. Nadmerné príjmy sa použijú na podporu spotrebiteľov, ale členské štáty budú mať úplnú autonómiu, pokiaľ ide o spôsob, ako zabezpečiť, aby sa nadmerné príjmy dostali k spotrebiteľom.
- Pokiaľ ide o opatrenia verejného zásahu v oblasti maloobchodných cien, navrhovaným nariadením sa v skutočnosti rozširuje rozsah pôsobnosti členských štátov na prijímanie takýchto opatrení v porovnaní so súčasným legislatívnym rámcom na úrovni Únie, čo je v súlade so zásadou subsidiarity.

Pokiaľ ide o opatrenie v odvetví fosílnych palív, dočasný solidárny príspevok predstavuje riešenie výzvy, ktorej čelia všetky členské štáty a ktorá sa v súčasnosti rieši rozdielnym spôsobom, pomocou rámca upravujúceho solidárny príspevok na európskej úrovni. Spoločná iniciatíva na úrovni Únie pozostáva z povinného zavedenia solidárneho príspevku v každom členskom štáte určitých podnikov a stálych prevádzkarní pôsobiacich prevažne v odvetví ropy, plynu, uhlia a rafinérií. Tento problém nemôžu primerane riešiť členské štáty individuálne.

Solidárny príspevok zavedený týmto nariadením zvýši príjmy do štátneho rozpočtu a umožní im financovať opatrenia zamerané na zmiernenie záťaže vysokých nákladov na energiu pre spotrebiteľov, najmä zraniteľné osoby a podniky. Nie každý členský štát však takéto opatrenia zaviedol a obsah už prijatých opatrení sa v jednotlivých členských štátoch líši.

Povinným solidárnym príspevkom z nadmerných ziskov, ktorý sa upravuje spoločným rámcom Únie, sa tak zabezpečia dostatočne rovnaké podmienky v celej Únii a to, že orgány všetkých členských štátov budú môcť získať výnosy z takýchto nadmerných ziskov, im umožní lepšie riešiť výnimočnú situáciu prudkého nárastu cien energie, čo si vyžaduje naliehavé opatrenia vo všetkých členských štátoch. Iniciatíva EÚ by preto v porovnaní s individuálnymi opatreniami prijatými na vnútroštátnej úrovni priniesla pridanú hodnotu.

Toto opatrenie preto možno z dôvodov jeho rozsahu a účinkov lepšie dosiahnuť na úrovni Únie, a Únia tak môže prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity podľa článku 5 Zmluvy o Európskej únii.

Proporcionalita

Iniciatíva je v súlade so zásadou proporcionality. V rámci rozsahu pôsobnosti článku 122 ods. 1 ZFEÚ je politický zásah primeraný hospodárskej situácii a zodpovedá rozsahu a povahe vymedzených problémov a dosiahnutiu stanovených cieľov.

Vzhľadom na bezprecedentnú geopolitickú situáciu a značnú hrozbu pre živobytie občanov a hospodárstvo EÚ sú jednoznačne potrebné koordinované kroky. Koordinované úsilie o zníženie celkovej spotreby elektriny, ako aj spotreby elektriny v čase špičky, obmedzenie príjmov dosiahnutých výrobcami elektriny použitím inframarginálnych technológií a poskytnutie väčšieho priestoru členským štátom na verejný zásah do stanovovania maloobchodných cien sú vhodnými prostriedkami na zníženie existujúceho tlaku na zvyšovanie cien elektriny na úkor spotrebiteľov. Zároveň nemožno uvažovať o žiadnych iných, menej rušivých opatreniach, ktoré by dosiahli tento cieľ s rovnakou účinnosťou.

Navrhovaný solidárny príspevok rešpektuje zásadu proporcionality v tom zmysle, že neprekračuje rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie cieľov. Je založený na výpočtovom základe a sadzbe, ktoré zabezpečujú, že zisky čiastočne podliehajú takémuto príspevku bez toho, aby zbytočne bránili energetickým podnikom v odvetví ropy, plynu, uhlia a rafinérií využívať takéto nadmerné zisky na budúce investície alebo na zabezpečenie svojej životaschopnosti. Preto je sadzba navrhovaná v nariadení obmedzená na jednu tretinu nadmerného zdaniteľného zisku po uplatnení rezervy na základ dane. S cieľom zabezpečiť, aby sa rešpektovali osobitné okolnosti členských štátov, je však navrhovaná sadzba minimálnou sadzbou a členské štáty môžu v prípade, že to považujú za potrebné, uplatniť vyššiu sadzbu.

Solidárny príspevok má takisto dočasný charakter a obmedzuje sa na nadmerné zisky dosiahnuté vo finančnom roku 2022 a uplatňuje sa len na nadmerné zisky v odvetví ropy, plynu, uhlia a rafinérií, pričom sa zohľadňujú neočakávané zisky dosiahnuté v dôsledku nepredvídateľných okolností. Tie členské štáty, ktoré už majú zavedený domáci odvod alebo daň presahujúcu navrhovanú sadzbu solidárneho príspevku, môžu naďalej uplatňovať existujúcu vyššiu sadzbu s cieľom zohľadniť vnútroštátne špecifiká, ktoré ich viedli k prijatiu takejto sadzby.

Návrh preto neprekračuje rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie cieľov stanovených v predloženej nástroji. Navrhované opatrenia sa považujú za primerané a v čo najväčšej miere vychádzajú z existujúcich iniciatív, ktoré členské štáty uvítali.

Výber nástroja

Vzhľadom na rozsah energetickej krízy, potenciál jej sociálnych, hospodárskych a finančných dôsledkov a naliehavosť ich zmiernenia Komisia považuje za vhodné konať prostredníctvom nariadenia, ktoré má všeobecnú pôsobnosť a je priamo a okamžite uplatniteľné. Výsledkom by bol rýchly, jednotný a celounijný mechanizmus spolupráce.

7. KONZULTÁCIE SO ZAJINTERESOVANÝMI STRANAMI A POSÚDENIA VPLYVU

Konzultácie so zainteresovanými stranami

Vzhľadom na politicky citlivú povahu návrhu a vzhľadom na naliehavú potrebu vypracovať návrh tak, aby ho Rada mohla prijať včas, sa osobitná konzultácia so zainteresovanými stranami nemohla uskutočniť.

Komisia však plánuje spolupracovať so zainteresovanými stranami, najmä s energeticky náročnými priemyselnými odvetviami, s cieľom zabezpečiť úspešné vykonávanie tohto nariadenia.

Vzhľadom na dočasnú a naliehavú povahu opatrení, ktoré reagujú na núdzovú situáciu, nebolo možné vykonať posúdenie vplyvu.

Základné práva

Nezistil sa žiadny negatívny vplyv na základné práva. Opatrenia v rámci tohto nástroja nebudú mať vplyv na práva odberateľov, ktorí sú kategorizovaní ako chránení podľa nariadenia (EÚ) 2017/1938, vrátane všetkých odberateľov elektriny v domácnosti. Okrem toho sa príjmovým stropom a zavedením dočasného solidárneho príspevku v navrhovanom

nariadení plne zohľadňuje potreba chrániť oprávnené očakávania a existujúce investície, a preto neohrozí právo vlastníť a používať zákonne nadobudnutý majetok. Tento nástroj umožní členským štátom znížiť riziká spojené s výpadkami plynu a výsledným nárastom cien energie, ktoré by inak mali významný vplyv na hospodárstvo a spoločnosť. Zabezpečením toho, aby dodávatelia, ktorí sú povinní predávať elektrinu pod úrovňou nákladov, dostali kompenzáciu, sa zaistí, aby tieto osoby neboli zbavené svojich základných práv, aj keď bez toho, aby bolo dotknuté uplatňovanie pravidiel štátnej pomoci.

8. VPLYV NA ROZPOČET

Tento návrh si nevyžaduje dodatočné zdroje z rozpočtu EÚ.

9. ĎALŠIE PRVKY

Nie sú relevantné.

Návrh

NARIADENIE RADY

o núdzovom zásahu s cieľom riešiť vysoké ceny energie

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 122 ods. 1,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

keďže:

- (1) Od septembra 2021 sú na trhoch s elektrinou veľmi vysoké ceny. Ako v apríli 2022 uviedla agentúra ACER vo svojom posúdení koncepcie veľkoobchodného trhu s elektrinou v EÚ¹⁰, ide najmä o dôsledok vysokej ceny plynu, ktorý sa používa ako vstup na výrobu elektriny. Elektrárne, ktoré spaľujú zemný plyn, sú často potrebné na uspokojenie dopytu po elektrine vtedy, keď je dopyt po nej počas dňa na najvyššej úrovni alebo keď objemy elektriny vyrobenej prostredníctvom iných technológií, ako je jadro, voda alebo variabilné obnoviteľné zdroje energie, nepostačujú na pokrytie dopytu. Eskalácia ruskej vojenskej agresie voči Ukrajine, ktorá je zmluvnou stranou Energetického spoločenstva, viedla od februára 2022 k výraznému poklesu dodávok plynu. Ruská invázia na Ukrajinu spôsobila aj neistotu v súvislosti s dodávkami iných komodít, ako je čierne uhlie a surová ropa, ktoré využívajú zariadenia na výrobu elektriny. To viedlo k výraznému ďalšiemu zvýšeniu cien elektriny a ich nestálosti.
- (2) Nedávne podstatne nižšie úrovne dodávok plynu a čoraz častejšie prerušenia dodávok plynu z Ruska poukazujú na značné riziko, že v blízkej budúcnosti môže dôjsť k úplnému zastaveniu dodávok plynu z Ruska. S cieľom zvýšiť bezpečnosť dodávok energie v Únii prijala Rada nariadenie (EÚ) 2022/1369¹¹, ktorým sa stanovuje dobrovoľné zníženie dopytu po zemnom plyne počas tejto zimy o 15 % a udeľuje Rade možnosť vyhlásiť stav pohotovosti Únie v oblasti bezpečnosti dodávok energie, pričom v takom prípade by sa zníženie dopytu po plyne stalo povinným.
- (3) Mimoriadne vysoké teploty zaznamenané počas leta 2022 zároveň zvýšili dopyt po elektrine na chladenie, čím sa zvýšil tlak na jej výrobu, zatiaľ čo výroba elektriny prostredníctvom určitých technológií bola v dôsledku technických okolností a okolností závislých od počasia výrazne pod historickou úrovňou. Bolo to spôsobené najmä výnimočným suchom, ktoré viedlo i) k výpadku vo výrobe elektriny v jadrových elektrárnach v rôznych členských štátoch v dôsledku nedostatku dostupnej chladiacej vody, ii) k obmedzenej výrobe elektriny hydroelektrárnami a iii) k nízkej

¹⁰

https://acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Publication/ACER's%2520Final%2520Assessment%2520of%2520the%2520EU%2520Wholesale%2520Electricity%2520Market%2520Design.pdf

¹¹ Nariadenie (EÚ) 2022/1369 z 5. augusta 2022 o koordinovaných opatreniach na zníženie dopytu po plyne (Ú. v. EÚ L 206, 8.8.2022, s. 1).

hladine vody vo veľkých riekach, čo nepriaznivo ovplyvnilo prepravu komodít používaných ako vstupné palivo na výrobu elektriny. Táto bezprecedentná situácia znamená, že objemy elektriny vyrobenej v elektrárňach spaľujúcich zemný plyn boli trvalo vysoké, čo prispelo k výnimočne a neobvykle vysokým veľkoobchodným cenám elektriny. Napriek zníženej dostupnosti výrobných kapacít v niektorých členských štátoch pomohli výmeny elektriny medzi členskými štátmi zabrániť incidentom v oblasti bezpečnosti dodávok a prispeli k zmierneniu nestálosti cien na trhoch EÚ, čím sa zvýšila odolnosť každého členského štátu voči cenovým šokom.

- (4) Prudký nárast cien na veľkoobchodných trhoch s elektrinou viedol k prudkému nárastu maloobchodných cien elektriny, pričom sa očakáva, že tento rast bude pokračovať aj pred nasledujúcou vykurovacou sezónou a postupne sa dotkne väčšiny spotrebiteľských zmlúv. Prudký nárast cien plynu a výsledný dopyt po alternatívnych palivách tiež viedli k zvýšeniu cien iných komodít, ako sú ceny ropy a uhlia.
- (5) Súčasná energetická kríza negatívne zasiahla všetky členské štáty, aj keď v rôznej miere. Neviazaný nárast cien energií významne prispieva k celkovej inflácii v eurozóne a spomaľuje hospodársky rast v Únii.
- (6) Preto je potrebná rýchla a koordinovaná reakcia. Zavedenie núdzového nástroja by umožnilo dočasné zmiernenie rizika, že ceny elektriny a náklady na ňu pre koncových odberateľov dosiahnu ešte oveľa menej udržateľné úrovne a že členské štáty prijímú nekoordinované vnútroštátne opatrenia, ktoré by mohli ohroziť bezpečnosť dodávok na úrovni Únie a predstavovať dodatočnú záťaž pre priemysel a spotrebiteľov v Únii. V duchu solidarity medzi členskými štátmi je potrebné koordinované úsilie členských štátov počas nasledujúcej zimnej sezóny 2022 – 2023 s cieľom zmierniť vplyv vysokých cien energie a zabezpečiť, aby súčasná kríza nevedla k trvalým škodám pre spotrebiteľov a hospodárstvo a aby sa súčasne zachovala udržateľnosť verejných financií.
- (7) Súčasné prerušenia dodávok plynu, znížená dostupnosť určitých zariadení na výrobu elektriny a z toho vyplývajúce vplyvy na ceny plynu a elektriny predstavujú v zmysle článku 122 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie vážny problém v oblasti dodávok energetických produktov z plynu a elektriny. Existuje vážne riziko, že situácia by sa v nadchádzajúcej zimnej sezóne mohla ďalej zhoršiť v prípade ďalšieho prerušenia dodávok plynu a nízkych teplôt počas zimy, čím by sa zvýšil dopyt po plyne a elektrine. Takéto ďalšie zhoršenie by mohlo viesť k väčšiemu tlaku na zvyšovanie cien plynu a iných energetických komodít, čo by malo vplyv na ceny elektriny.
- (8) Na riešenie neviazaného nárastu cien elektriny a jeho vplyvu na domácnosti a priemysel je potrebná jednotná a dobre koordinovaná reakcia v rámci celej Únie. Nekoordinované vnútroštátne opatrenia by mohli ovplyvniť fungovanie vnútorného trhu s energiou, ohroziť bezpečnosť dodávok a viesť k ďalšiemu zvyšovaniu cien v členských štátoch najviac zasiahnutých krízou. Zabezpečenie integrity vnútorného trhu s elektrinou je preto životne dôležité na zachovanie a posilnenie potrebnej solidarity medzi členskými štátmi.
- (9) Hoci niektoré členské štáty môžu byť viac vystavené účinkom prerušenia dodávok ruského plynu a výslednému zvýšeniu cien, všetky členské štáty môžu prispieť k obmedzeniu hospodárskych škôd spôsobených takýmto prerušením vhodnými opatreniami na zníženie dopytu. Zníženie dopytu po elektrine na vnútroštátnej úrovni môže mať pozitívny vplyv na ceny elektriny v celej Únii, keďže trhy s elektrinou sú prepojené a úspory v jednom členskom štáte sú prínosom aj pre iné členské štáty.

- (10) Nekoordinované stropy príjmov z elektriny vyrobenej výrobcami s nižšími marginálnymi nákladmi, ako je to v prípade obnoviteľných zdrojov energie, jadrovej energie a hnedého uhlia (inframarginálni výrobcovia), môžu viesť k výrazným narušeniam medzi výrobcami v Únii, keďže výrobcovia si navzájom konkurujú v celej EÚ na viazanom trhu s elektrinou. Závazkom k spoločnému stropu nadmerných príjmov pre celú Úniu sa takýmto narušeniam zabráni. Okrem toho nie všetky členské štáty môžu podporovať spotrebiteľov v rovnakom rozsahu z dôvodu obmedzených finančných zdrojov, zatiaľ čo niektorí výrobcovia elektriny môžu naďalej získavať značné nadmerné príjmy. Solidarita medzi členskými štátmi prostredníctvom jednotného stropu príjmov z technológií inframarginálnej výroby vytvorí príjmy pre členské štáty na financovanie opatrení na podporu koncových odberateľov elektriny, ako sú domácnosti, MSP a energeticky náročné priemyselné odvetvia, a zároveň zachová cenové signály na trhoch v celej Európe a cezhraničný obchod.
- (11) Vzhľadom na extrémne zvýšenie maloobchodných cien plynu a elektriny sú mimoriadne dôležité štátne zásahy na ochranu maloobchodných spotrebiteľov. Vplyv nedostatočných dodávok plynu na ceny elektriny, ako aj možnosti financovania podporných opatrení zo štátneho rozpočtu sa však v jednotlivých členských štátoch líšia. Ak by týchto odberateľov a dodávateľov mohli chrániť len niektoré členské štáty s dostatočnými zdrojmi, viedlo by to k vážnym narušeniam vnútorného trhu. Jednotná povinnosť postúpiť nadmerné príjmy konečným spotrebiteľom umožní všetkým členským štátom ochrániť svojich spotrebiteľov. Pozitívny účinok na ceny energií bude mať pozitívny vplyv na prepojený trh EÚ a zároveň pomôže zmierniť mieru inflácie. V duchu solidarity budú mať preto vnútroštátne opatrenia v prepojenom hospodárstve Únie pozitívny účinok aj v iných členských štátoch.
- (12) Opatrenie pozostávajúce zo solidárneho príspevku podnikov využívajúcich fosílnu palivá a pôsobiacich v odvetviach ropy, plynu, uhlia a rafinérií, je výnimočným a výlučne dočasným opatrením. V súčasnej situácii sa zdá vhodné, aby sa na úrovni Únie prijali opatrenia na zmiernenie priamych hospodárskych účinkov prudko rastúcich cien energie na rozpočty verejných orgánov, spotrebiteľov a podnikov v celej Únii.
- (13) Solidárny príspevok je vhodným prostriedkom na riešenie nadmerných ziskov v dôsledku nepredvídaných okolností. Tieto zisky nezodpovedajú žiadnemu pravidelnému zisku, ktorý by tieto subjekty dosiahli alebo mohli očakávať za normálnych okolností, ak by k nepredvídateľným udalostiam na trhoch s energiou nedošlo. Zavedenie solidárneho príspevku je preto spoločným a koordinovaným opatrením, ktoré v duchu solidarity prinesie vnútroštátnym orgánom dodatočné výnosy na to, aby mohli poskytnúť finančnú podporu domácnostiam a podnikom, ktoré sú výrazne zasiahnuté prudko rastúcimi cenami energie, a zároveň zabezpečí rovnaké podmienky v celej Únii a na vnútornom trhu. Mal by sa uplatňovať súběžne s bežnými daňami z príjmov právnických osôb, ktoré každý členský štát vyberá od dotknutých podnikov.
- (14) Aby sa zabezpečila súdržnosť medzi oblasťami energetickej politiky, opatrenia by mali fungovať ako vzájomne prepojený súbor opatrení, ktoré sa budú navzájom posilňovať. Všetky členské štáty by mali byť schopné cielene podporovať spotrebiteľov prostredníctvom nadmerných príjmov vyplývajúcich zo stropu trhových príjmov z inframarginálnej výroby elektriny, prostredníctvom zníženia dopytu po elektrine, čo prispieva k znižovaniu cien energie, a prostredníctvom výnosov zo solidárneho príspevku, ktorý budú musieť platiť podniky, ktoré využívajú fosílnu palivá a pôsobia v odvetviach ropy, plynu, uhlia a rafinérií. Nižší dopyt by mal

zároveň pozitívne vplývať na znižovanie rizík pre bezpečnosť dodávok v súlade s cieľmi smernice (EÚ) 2019/944.

- (15) Členské štáty by sa preto mali snažiť znížiť svoju celkovú hrubú spotrebu elektriny, a to u všetkých spotrebiteľov vrátane tých, ktorí ešte nie sú vybavení inteligentnými meracími systémami alebo zariadeniami, ktoré by im umožňovali monitorovať svoju spotrebu počas konkrétnych hodín dňa.
- (16) V záujme zachovania zásob paliva na výrobu elektriny a s cieľom osobitne sa zamerať na najdrahšie hodiny spotreby elektriny, keď má výroba elektriny spaľovaním plynu obzvlášť významný vplyv na marginálnu cenu, by mal každý členský štát znížiť svoju hrubú spotrebu elektriny počas identifikovaných hodín s najvyššou cenou.
- (17) Na základe typického profilu spotreby elektriny v čase špičky by záväzný cieľ na úrovni 5 % počas hodín s najvyššou cenou zabezpečil, aby sa členské štáty konkrétnejšie zamerali na spotrebiteľov, ktorí môžu zabezpečiť flexibilitu prostredníctvom ponúk na zníženie dopytu na hodinovom základe, a to aj prostredníctvom agregátorov. Aktívne zníženie dopytu po elektrine aspoň o 5 % počas vybraných hodín by preto malo viesť k zníženiu spotreby plynu a k plynulejšiemu rozdeleniu dopytu medzi hodiny, čo by malo vplyv na hodinové tržové ceny.
- (18) Členské štáty by mali mať možnosť vybrať si vhodné opatrenia na dosiahnutie cieľov zníženia dopytu, aby bolo možné zohľadniť vnútroštátne špecifiká. Pri navrhovaní opatrení na zníženie dopytu po elektrine by členské štáty mali zabezpečiť, aby takéto opatrenia boli navrhnuté tak, aby neohrozovali ciele Únie v oblasti elektrifikácie stanovené v oznámení s názvom Pohon pre klimaticky neutrálne hospodárstvo: stratégia integrácie energetického systému EÚ. Elektrifikácia je kľúčom k zníženiu závislosti EÚ od fosílnych palív a k zabezpečeniu dlhodobej strategickej autonómie Európskej únie, pretože vedie k obmedzeniu rozsahu tejto energetickej krízy a predchádzaniu budúcej energetickej krízy. Opatrenia na zníženie hrubej spotreby elektriny môžu zahŕňať vnútroštátne kampane na zvyšovanie informovanosti, zverejňovanie cielených informácií o predpokladanej situácii v elektrizačnej sústave, regulačné opatrenia obmedzujúce spotrebu energie, ktorá nie je nevyhnutná, a cielené stimuly na zníženie spotreby elektriny.
- (19) Pri určovaní vhodných opatrení na zníženie dopytu počas hodín s najvyššou cenou by členské štáty mali zvážiť najmä tržové opatrenia, ako sú aukcie alebo systémy verejnej súťaže, prostredníctvom ktorých by mohli stimulovať znižovanie spotreby ekonomicky efektívnym spôsobom. Na zabezpečenie účinnosti a rýchlej implementácie by členské štáty mohli využiť existujúce iniciatívy a rozšíriť existujúce systémy na rozvoj reakcie na strane dopytu. Opatrenia prijaté na vnútroštátnej úrovni by mohli zahŕňať aj finančné stimuly alebo kompenzáciu pre dotknutých účastníkov trhu, ak sa popri očakávanej bežnej spotrebe dosiahne skutočné zníženie dopytu.
- (20) S cieľom pomôcť členským štátom, aby dosiahli potrebné zníženie dopytu stanovené v tomto nariadení, a poskytnúť im usmernenia, by Komisia mala uľahčiť výmenu najlepších postupov medzi členskými štátmi.
- (21) Vzhľadom na mimoriadny a náhly nárast cien elektriny a bezprostredné riziko ďalšieho zvyšovania treba, aby členské štáty bezodkladne stanovili opatrenia potrebné na dosiahnutie zníženia hrubej spotreby elektriny s cieľom uľahčiť rýchle zníženie cien a minimalizovať využívanie fosílnych palív.
- (22) Na dennom veľkoobchodnom trhu sa najskôr predáva elektrina z najmenej nákladných elektrární, ale cena pre všetkých účastníkov trhu je stanovená podľa poslednej

elektrárne potrebnej na pokrytie dopytu, t. j. tej s najvyššími marginálnymi nákladmi v čase, keď sa naplnia potreby trhu. Nedávny prudký nárast cien plynu a čierneho uhlia sa premietol do výnimočného a trvalého zvýšenia cien, za ktoré zariadenia na výrobu elektriny využívajúce plyn a uhlie ponúkajú elektrinu na dennom veľkoobchodnom trhu. To zase viedlo k mimoriadne vysokým cenám na dennom trhu v celej Únii, keďže často sú to práve zariadenia s najvyššími marginálnymi nákladmi, ktoré sú potrebné na uspokojenie dopytu po elektrine.

- (23) Vzhľadom na úlohu ceny na dennom trhu ako referenčnej hodnoty pre cenu na iných veľkoobchodných trhoch s elektrinou a na skutočnosť, že všetci účastníci trhu dostávajú zúčtovaciu cenu, dosahujú technológie s výrazne nižšími marginálnymi nákladmi od invázie Ruska na Ukrajinu vo februári 2022 vysoké príjmy, ktoré výrazne presahujú ich očakávania pri rozhodovaní o investovaní.
- (24) V situácii, keď sú spotrebitelia vystavení extrémne vysokým cenám, ktoré poškodzujú aj hospodárstvo Únie, je potrebné dočasne obmedziť mimoriadne trhové príjmy výrobcov s nižšími marginálnymi nákladmi prostredníctvom uplatnenia stropu na takéto trhové príjmy dosiahnuté predajom elektriny v rámci Únie.
- (25) Úroveň, na ktorej je príjmový strop stanovený, by nemala ohroziť schopnosť výrobcov, na ktorých sa strop uplatní, vrátane výrobcov energie z obnoviteľných zdrojov, získať späť svoje investičné a prevádzkové náklady a mala by zachovať a stimulovať budúce investície do kapacity potrebnej na dekarbonizovanú a spoľahlivú elektrizačnú sústavu. Jednotný príjmový strop v celej Únii je potrebný na zachovanie fungovania vnútorného trhu s elektrinou, keďže by sa tým zachovala cenová hospodárska súťaž medzi výrobcami, ktorí elektrinu vyrábajú rôznymi technológiami, najmä v prípade obnoviteľných zdrojov energie.
- (26) Zatiaľ čo príležitostné a krátkodobé špičky cien možno považovať za bežný prvok na trhu s elektrinou a môžu byť užitočné pre niektorých investorov pri spätnom získavaní ich investícií do výroby, extrémny a trvalý nárast cien pozorovaný od februára 2022 sa výrazne líši od bežnej situácie na trhu s príležitostnými vysokými cenami. Strop by sa preto nemal stanoviť pod úrovňou primeraných očakávaní účastníkov trhu, pokiaľ ide o priemernú úroveň cien elektriny v hodinách, počas ktorých bol dopyt po elektrine najvyšší ešte pred inváziou Ruska na Ukrajinu. Do februára 2022 sa priemerné najvyššie ceny na veľkoobchodnom trhu s elektrinou v posledných desaťročiach výrazne a konzistentne očakávali na úrovni menej ako 180 EUR za MWh v celej Únii, a to aj napriek rozdielom v cenách elektriny medzi regiónmi v Únii. Keďže počiatočné investičné rozhodnutie účastníkov trhu bolo prijaté na základe očakávania, že ceny budú v čase špičky v priemere nižšie ako táto úroveň, stanovenie stropu na 180 EUR/MWh predstavuje úroveň výrazne vyššiu ako pôvodné trhové očakávania. Ponechaním marže na cene, ktorú investori mohli odôvodnene očakávať, je potrebné zabezpečiť, aby príjmový strop nebol v rozpore s počiatočným posúdením ziskovosti investícií.
- (27) Okrem toho je strop 180 EUR/MWh, vrátane primeranej marže, stále vyšší ako súčasné priemerné náklady na energiu (LCOE) pre všetky relevantné výrobné technológie, čo umožňuje výrobcovi, na ktorých sa strop vzťahuje, pokryť svoje investície a prevádzkové náklady. Vzhľadom na to, že výpočet zvolený v tomto návrhu ponecháva značnú maržu medzi primeranými LCOE a príjmovým stropom, nemožno očakávať, že strop naruší investície do nových inframarginálnych kapacít.
- (28) Strop by sa mal stanoviť skôr pre trhové príjmy než pre celkové príjmy z výroby (ktoré zahŕňajú iné potenciálne zdroje príjmov, ako je napríklad výkupná prémie), aby

sa zabránilo významnému vplyvu na počiatocnú očakávanú ziskovosť projektu. Bez ohľadu na zmluvnú formu, v ktorej sa môže s elektrinou obchodovať, by sa strop mal uplatňovať len na realizované trhové príjmy. Je to potrebné na to, aby sa zabránilo poškodeniu výrobcov, ktorí zo súčasných vysokých cien elektriny v skutočnosti nemajú prospech, pretože svoje príjmy zaistili pred výkyvmi na veľkoobchodnom trhu s elektrinou. Preto pokiaľ existujúce alebo budúce zmluvné záväzky, ako sú zmluvy o nákupe elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov a iné druhy dohôd o nákupe elektriny alebo forwardové zaistenia, povedú k trhovým príjmom z výroby elektriny len do výšky stropu, jeho uplatňovanie by sa na nich nevzťahovalo.

- (29) Opatrenie, ktorým sa zavádza príjmový strop, by preto nemalo odrádzať účastníkov trhu od uzatvárania zmlúv o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov. Vzhľadom na priame výhody, ktoré takéto zmluvy poskytujú koncovým spotrebiteľom, by ich členské štáty mali naďalej podporovať, pričom by mali využiť odporúčanie Komisie z 18. mája 2022 o urýchlení postupov udeľovania povolení na projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov a uľahčenie zmlúv o nákupe energie, ako aj postupy opísané v kapitole II usmernení v prílohe k tomuto odporúčaniam.
- (30) Jednotný príjmový strop v celej Únii je potrebný na zachovanie fungovania vnútorného trhu s elektrinou, keďže by sa tým v celej Únii zachovala cenová hospodárska súťaž medzi výrobcami, ktorí elektrinu vyrábajú rôznymi technológiami, najmä v prípade obnoviteľných zdrojov energie.
- (31) Hoci uplatňovanie príjmového stropu v čase úhrady za transakcie môže byť efektívnejšie, nemusí byť vždy možné, napríklad z dôvodu rozdielov v spôsobe organizácie veľkoobchodných trhov s elektrinou v členských štátoch a v rôznych časových rámcoch. S cieľom zohľadniť vnútroštátne špecifiká a uľahčiť uplatňovanie príjmového stropu na vnútroštátnej úrovni by členské štáty mali mať možnosť rozhodnúť sa, či ho uplatnia pri úhrade za výmenu elektriny, alebo neskôr.
- (32) Keďže výrobný mix a nákladová štruktúra zariadení na výrobu elektriny sa medzi členskými štátmi značne líšia, mali by si ponechať možnosť ďalej obmedzovať príjmy výrobcov za predpokladu, že takéto opatrenia budú v súlade s právom Únie.
- (33) Príjmový strop by sa mal uplatňovať na technológie s marginálnymi nákladmi nižšími ako strop, ako je to v prípade veternej, slnečnej alebo jadrovej energie.
- (34) Strop by sa nemal uplatňovať na technológie s vysokými marginálnymi nákladmi týkajúcimi sa ceny vstupného paliva potrebného na výrobu elektriny, ako je to v prípade plynových a uhľových elektrární, keďže ich prevádzkové náklady by boli výrazne nad úrovňou stropu a jeho uplatňovanie by ohrozilo ich ekonomickú životaschopnosť. V záujme zachovania stimulov na celkové zníženie spotreby plynu by sa príjmový strop nemal uplatňovať ani na technológie, ktoré priamo konkurujú plynovým elektrárnam a zabezpečujú flexibilitu pre elektrizačnú sústavu alebo predkladajú cenové ponuky na trhu s elektrinou na základe ich príležitostných nákladov, ako je riadenie odberu a skladovanie.
- (35) Príjmový strop by sa nemal uplatňovať na technológie, ktoré ako vstupné palivá využívajú náhrady zemného plynu, ako je napríklad biometán, aby sa neohrozila konverzia existujúcich plynových elektrární v súlade s cieľmi REPowerEU.
- (36) S cieľom zachovať stimuly na rozvoj inovačných technológií by sa príjmový strop nemal uplatňovať na demonštračné projekty.
- (37) V niektorých členských štátoch sú príjmy získané niektorými výrobcami už zastropované prostredníctvom štátnych opatrení, ako sú výkupné tarify a obojsmerné

rozdielové zmluvy. Títo výrobcovia nemajú prospech zo zvýšených príjmov vyplývajúcich z nedávneho prudkého nárastu cien elektriny. Existujúci výrobcovia, na ktorých sa vzťahuje tento druh štátnych opatrení, by preto mali byť z uplatňovania príjmového stropu vylúčení. Každé nové opatrenie by malo byť v súlade so zásadami vnútorného trhu, nesmie obmedzovať cezhraničný obchod a nesmie viesť k zvýšeniu spotreby plynu.

- (38) Vzhľadom na to, že uplatňovaním príjmového stropu nemôžu všetky členské štáty podporovať svojich koncových odberateľov v rovnakom rozsahu z dôvodu okolností súvisiacich s ich závislosťou od dovozu elektriny z iných krajín, je potrebné, aby členské štáty, ktorých čistý dovoz elektriny sa rovná alebo prevyšuje 100 %, mohli v duchu solidarity uzatvárať s hlavnou vyvážajúcou krajinou dohody o rozdelení nadmerných príjmov. Takéto dohody o solidarite sa podporujú najmä v prípadoch, keď je potrebné zohľadniť nevyvážené obchodné vzťahy.
- (39) Komerčné a obchodné praktiky, ako aj regulačný rámec v odvetví elektrickej energie sa výrazne líšia od odvetvia fosílnych palív. Vzhľadom na to, že cieľom stropu je napodobniť výsledok trhu, ktorý výrobcovia mohli očakávať, ak by globálne dodávateľské reťazce fungovali normálne bez prerušenia dodávok plynu od februára 2022, je potrebné, aby sa opatrenie týkajúce sa výrobcov elektriny uplatňovalo na príjmy plynúce z výroby elektriny. Naopak, keďže dočasný solidárny príspevok je zameraný na ziskovosť podnikov pôsobiacich v odvetviach ropy, plynu, uhlia a rafinérií, ktorá sa v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi výrazne zvýšila, je potrebné, aby sa príspevok vzťahoval na ich zisky.
- (40) Členské štáty by mali zabezpečiť, aby sa nadmerné príjmy vyplývajúce z uplatňovania stropu v oblasti elektriny preniesli na jej koncových odberateľov s cieľom zmierniť vplyv mimoriadne vysokých cien elektriny. Nadmerné príjmy by sa mali nasmerovať medzi odberateľov vrátane domácností a podnikov, ktoré sú obzvlášť výrazne ovplyvnené vysokými cenami elektriny. Bez navrhovaných opatrení existuje riziko, že len bohatšie členské štáty budú mať zdroje na ochranu svojich spotrebiteľov, čo povedie k vážnym narušeniam vnútorného trhu.
- (41) Príjmy zo stropu pomôžu členským štátom financovať opatrenia, ako sú transfery príjmov, zľavy z účtov, kompenzácia dodávateľov za dodávky pod úrovňou nákladov, ako aj investície, ktoré povedú k štrukturálnemu zníženiu spotreby, najmä elektriny vyrobenej z fosílnych palív. Ak sa podpora poskytuje odberateľom, ktorí nie sú domácnosťami, títo odberatelia by sa mali usilovať o investície do technológií dekarbonizácie vrátane energie z obnoviteľných zdrojov, napríklad prostredníctvom dohody o nákupe energie alebo priamych investícií do výroby energie z obnoviteľných zdrojov, alebo o investície do energetickej efektívnosti.
- (42) Verejné zásahy do stanovovania cien dodávok elektriny v zásade predstavujú opatrenie narúšajúce trh. Takéto zásahy sa preto môžu vykonávať len ako záväzky vyplývajúce zo služieb vo verejnom záujme a podliehajú osobitným podmienkam. V súčasnosti možno podľa smernice (EÚ) 944/2019 uplatňovať regulované ceny na domácnosti a mikropodniky a možno ich uplatňovať aj pod úrovňou nákladov v prípade energeticke chudobných a zraniteľných odberateľov. Vzhľadom na súčasný výnimočný nárast cien elektriny by sa však mal súbor dostupných opatrení, ktoré majú členské štáty k dispozícii na podporu spotrebiteľov, dočasne rozšíriť, a to poskytnutím možnosti uplatňovať regulované ceny na MSP a povolením regulovaných cien pod úrovňou nákladov. Takéto rozšírenie by sa mohlo financovať prostredníctvom príjmového stropu.

- (43) Je dôležité, aby regulované maloobchodné ceny v prípadoch, keď sú pod úrovňou nákladov, nediskriminovali jednotlivých dodávateľov, ani im nespôsobovali nespravodlivé náklady. Dodávatelia by preto mali dostať spravodlivú kompenzáciu za náklady, ktoré im vzniknú pri dodávkach za regulované ceny, bez toho, aby bolo dotknuté uplatňovanie pravidiel štátnej pomoci. Náklady na regulované ceny pod úrovňou nákladov by sa mali financovať z príjmov vyplývajúcich z uplatňovania príjmového stropu. S cieľom zabrániť tomu, aby tieto opatrenia zvyšovali dopyt po elektrine, a zároveň zabezpečiť, aby uspokojovali energetické potreby spotrebiteľov, by sa regulovanými cenami pod úrovňou nákladov malo pokryť len obmedzené množstvo spotreby.
- (44) Podniky a stále prevádzkarne z EÚ, ktoré produkujú aspoň 75 % obratu v odvetviach ropy, plynu, uhlia a rafinérií, zaznamenali prudký nárast svojich ziskov v dôsledku náhlych a nepredvídateľných okolností vojny, znížených dodávok energie a rastúceho dopytu v dôsledku rekordne vysokých teplôt bez toho, aby podstatne zmenili štruktúru svojich nákladov či zvýšili svoje investície.
- (45) Dočasný solidárny príspevok by mal slúžiť ako prerozdelenie opatrenie, aby sa zabezpečilo, že dotknuté podniky, ktoré dosiahli nadmerné zisky v dôsledku neočakávaných okolností, úmerne prispievajú k zmierneniu energetickej krízy na vnútornom trhu.
- (46) Základom pre výpočet dočasného solidárneho príspevku sú zdaniteľné zisky podnikov a stálych prevádzkarní, ktoré sú daňovými rezidentmi v EÚ v odvetviach ropy, plynu, uhlia a rafinérií, ako sa stanovuje v dvojstranných zmluvách alebo vo vnútroštátnych daňových zákonoch členských štátov, za finančný rok začínajúci sa 1. januára 2022 alebo po tomto dátume. Členské štáty, ktoré zdaňujú len rozdelené zisky právnických osôb, by mali uplatňovať dočasný solidárny príspevok na vypočítané zisky bez ohľadu na ich rozdelenie. Finančný rok sa určuje na základe pravidiel platných vo vnútroštátnych právnych predpisoch členských štátov.
- (47) Solidárny príspevok by sa mal vzťahovať len na zisky v roku 2022 presahujúce 20 % zvýšenie priemerného zdaniteľného zisku vytvoreného v troch finančných rokoch, ktoré sa začali 1. januára 2019 alebo po tomto dátume.
- (48) Týmto prístupom sa zabezpečí, že časť rozpätia zisku, ktorá neplynie z nepredvídateľného vývoja na trhoch s energiou v dôsledku prebiehajúcej nezákonnej vojny na Ukrajine, by príslušné podniky a stále prevádzkarne mohli využiť na budúce investície alebo na zabezpečenie svojej finančnej stability počas prebiehajúcej energetickej krízy, a to aj v energeticky náročných priemyselných odvetviach. Týmto prístupom k stanoveniu základu na výpočet sa zabezpečí, že solidárny príspevok bude v jednotlivých členských štátoch primeraný. Týmto prístupom stanovenia minimálnej sadzby sa zároveň zabezpečí, aby bol solidárny príspevok spravodlivý a zároveň primeraný. Členské štáty môžu naďalej uplatňovať vyššiu sadzbu, ktorá je vyššia než táto sadzba 33 %, v prípade, že ešte pred nadobudnutím účinnosti tohto nariadenia zaviedli solidárny príspevok, odvod alebo daň z nadmerných zdaniteľných ziskov energetických podnikov v rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia. To umožňuje takýmto členským štátom zachovať si uprednostňovanú mieru, ktorú považujú vo svojich vnútroštátnych právnych systémoch za prijateľnú a vhodnú.
- (49) Solidárny príspevok by sa mal použiť i) na opatrenia finančnej podpory pre koncových odberateľov energie, a najmä zraniteľné domácnosti, s cieľom zmierniť účinky vysokých cien energie; ii) na opatrenia finančnej podpory s cieľom pomôcť pri znižovaní spotreby energie; iii) na opatrenia finančnej podpory s cieľom podporiť

podniky v energeticky náročných priemyselných odvetviach; iv) na opatrenia finančnej podpory s cieľom rozvíjať energetickú autonómiu Únie. Členské štáty by tiež mali mať možnosť prideliť časť výnosov z dočasného solidárneho príspevku na spoločné financovanie.

- (50) Použitie výnosov na tieto účely odzrkadľuje výnimočnú povahu solidárneho príspevku ako opatrenia, ktorého účelom je znížiť a zmierniť škodlivé účinky energetickej krízy na domácnosti a podniky v celej Únii s cieľom chrániť jednotný trh a zabrániť riziku ďalšej fragmentácie. Prudko rastúcimi cenami energie sú zasiahnuté všetky členské štáty. Vzhľadom na rozdiely v energetickom mixe však nie je vplyv na členské štáty rovnaký a nie všetky členské štáty majú rovnaký fiškálny priestor na prijatie potrebných opatrení na ochranu zraniteľných domácností a podnikov. V prípade neexistencie európskeho opatrenia, ako je napríklad solidárny príspevok, existuje vysoké riziko narušenia jednotného trhu a ďalšej fragmentácie, čo by bolo škodlivé pre všetky členské štáty vzhľadom na integráciu trhov s energiou a hodnotových reťazcov. Boj proti energetickej chudobe a riešenie sociálnych dôsledkov krízy, najmä s cieľom chrániť pracovníkov v exponovaných priemyselných odvetviach, sú tiež otázkou solidarity medzi členskými štátmi v Únii. V záujme maximalizácie jeho vplyvu by sa výnosy zo solidárneho príspevku mali využívať koordinovaným spôsobom a/alebo prostredníctvom finančných nástrojov EÚ v duchu solidarity.
- (51) Členské štáty by sa mali zamerať najmä na opatrenia finančnej podpory pre najzraniteľnejšie domácnosti a podniky, ktoré sú najviac zasiahnuté prudko rastúcimi cenami energie. Tým by sa zachoval cenový stimul na zníženie dopytu po energii a úsporu energie. Okrem toho zameranie sa na najzraniteľnejšie domácnosti a domácnosti s obmedzenou likviditou by malo pozitívny vplyv na celkovú spotrebu (odvrátením nadmerného vytesňovania výdavkov na neenergetický tovar) vzhľadom na to, že sklon tejto skupiny domácností ku spotrebe vysoko závisí od príjmov. Výnosy by sa okrem toho mali použiť na podporu znižovania spotreby energie. V tejto súvislosti by sa výnosy mali použiť napríklad na účely dopyt znižujúcich aukcií alebo systémov verejnej súťaže, na zníženie nákladov koncových odberateľov energie na nákup energie v prípade určitých objemov spotreby alebo na podporu investícií koncových odberateľov energie – zraniteľných domácností, ako aj podnikov – do obnoviteľných zdrojov energie, investícií do energetickej efektívnosti alebo iných technológií dekarbonizácie. Výnosy zo solidárneho príspevku by sa mali použiť aj na finančnú podporu podnikov v energeticky náročných priemyselných odvetviach a v regiónoch, ktoré sa na tieto priemyselné odvetvia spoliehajú. Náklady v energeticky náročných priemyselných odvetviach v dôsledku prudkého nárastu cien energie raketovo rastú, napríklad v odvetví hnojív. Opatrenia finančnej podpory majú byť podmienené investíciami do energie z obnoviteľných zdrojov, energetickej efektívnosti alebo iných technológií dekarbonizácie. Okrem toho by sa opatrenia, ktoré pomáhajú zvýšiť nezávislosť Únie v oblasti energetiky, mali podporovať investíciami v súlade s cieľmi stanovenými v oznámení REPowerEU, najmä v prípade projektov s cezhraničným rozmerom.
- (52) Členské štáty by sa tiež mohli rozhodnúť prideliť časť výnosov zo solidárneho príspevku na spoločné financovanie opatrení, ktoré sú určené na zníženie škodlivých účinkov energetickej krízy vrátane podpory ochrany zamestnanosti, rekvalifikácie a zvyšovania úrovne zručností pracovnej sily, alebo na podporu investícií do energetickej efektívnosti a energie z obnoviteľných zdrojov, a to aj do cezhraničných projektov. Aspekt spoločného financovania zahŕňa rozdelenie nákladov na základe projektov medzi členskými štátmi, ako aj presmerovanie prostredníctvom nástroja EÚ

na základe toho, že členské štáty dobrovoľne pridelia príjmy do rozpočtu EÚ v duchu solidarity.

- (53) Pravidelné a účinné monitorovanie a podávanie správ Komisii je nevyhnutné na posúdenie pokroku, ktorý členské štáty dosiahli pri dosahovaní cieľov znižovania dopytu, uplatňovaní príjmového stropu, využívaní nadmerných príjmov a uplatňovaní regulovaných cien.
- (54) Členské štáty by mali Komisii podávať správy o uplatňovaní solidárneho príspevku na svojich príslušných územiach, ako aj o akýchkoľvek zmenách tohto príspevku.
- (55) Členské štáty by mali podávať správy aj o použití výnosov zo solidárneho príspevku. Cieľom je najmä zabezpečiť, aby členské štáty využívali výnosy tak, ako sa stanovuje v tomto nariadení.
- (56) Solidárny príspevok a právny rámec EÚ, ktorým sa riadi, by mali mať dočasný charakter s cieľom riešiť výnimočnú a naliehavú situáciu, ktorá sa v Únii objavila v súvislosti s prudko rastúcimi cenami energie. Solidárny príspevok by sa mal uplatňovať na nadmerné zisky vytvorené v roku 2022 s cieľom riešiť a zmierniť škodlivé účinky súčasnej prebiehajúcej energetickej krízy na domácnosti a podniky. Uplatnenie solidárneho príspevku na celý daňový rok umožní použiť nadmerné zisky za príslušné obdobie vo verejnom záujme, ktorým je zmiernenie dôsledkov energetickej krízy, pričom sa dotknutým podnikom ponechá primeraná miera ziskov.
- (57) Solidárny príspevok by sa mal uplatňovať len na finančný rok 2022. Po tom, ako vnútroštátne orgány vyjadria svoj názor na solidárny príspevok, Komisia situáciu preskúma a do 15. októbra 2023 predloží správu Rade.
- (58) Ak by mal členský štát ťažkosti s uplatňovaním tohto nariadenia, a najmä dočasného solidárneho príspevku, mal by v prípade potreby konzultovať s Európskou komisiou v súlade s článkom 4 Zmluvy o Európskej únii.
- (59) Nestálosť podkladových cien plynu spôsobuje ťažkosti energetickým firmám, ktoré pôsobia na termínovaných trhoch s elektrinou, najmä pokiaľ ide o prístup k vhodnému kolaterálu. Európska komisia v spolupráci s Európskym orgánom pre cenné papiere a trhy a Európskym orgánom pre bankovníctvo posudzuje otázky týkajúce sa oprávnenosti kolaterálu a marží a vyhodnocuje možné spôsoby, ako obmedziť nadmernú vnútrodennú volatilitu.
- (60) Opatrenia uvedené v tomto nariadení sú aj v súlade s doplnkovou a prebiehajúcou prácou Európskej komisie v súvislosti s dlhodobou koncepciou trhu, ako sa uvádza v oznámení o krátkodobých intervenciách na trhu s energiou a dlhodobom zlepšení koncepcie trhu s elektrinou, ktoré bolo vydané spolu s plánom REPowerEU z 18. mája 2022.
- (61) Vzhľadom na rozsah energetickej krízy, úroveň jej sociálneho, hospodárskeho a finančného vplyvu a potrebu konať čo najrýchlejšie by toto nariadenie malo nadobudnúť účinnosť čo najskôr, a to dňom nasledujúcim po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.
- (62) Vzhľadom na výnimočnú povahu opatrení stanovených v tomto nariadení a potrebu ich uplatňovania, najmä počas zimnej sezóny 2022 – 2023, by sa toto nariadenie malo uplatňovať počas obdobia jedného roka od nadobudnutia jeho účinnosti.
- (63) Keďže ciele tohto nariadenia nie je možné uspokojivo dosiahnuť na úrovni členských štátov, ale možno ich lepšie dosiahnuť na úrovni Únie, môže Únia prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Zmluvy o Európskej únii.

V súlade so zásadou proporcionality stanovenou v uvedenom článku neprekračuje toto nariadenie rámec nevyhnutný na dosiahnutie daných cieľov,

PRIJALA TOTO NARIADENIE:

KAPITOLA I

PREDMET ÚPRAVY A VYMEDZENIE POJMOV

Článok 1

Predmet úpravy

Týmto nariadením sa stanovuje núdzový zásah, ktorým sa majú prostredníctvom výnimočných, cielených a časovo obmedzených opatrení zmierniť účinky vysokých cien energie. Cieľom týchto opatrení je znížiť spotrebu elektriny, obmedziť trhové príjmy, ktoré určití výrobcovia získavajú z jej výroby, a cielene ich prerozdeliť koncovým odberateľom, umožniť členským štátom uplatňovať verejné zásahy do stanovovania cien za dodávky elektriny pre domácnosti a malé a stredné podniky a stanoviť pravidlá dočasného solidárneho príspevku, ktorým podniky a stále prevádzkarne z EÚ s činnosťami prevažne v odvetviach ropy, plynu, uhlia a rafinérií majú prispieť k cenovej dostupnosti energie pre domácnosti a podniky.

Článok 2

Vymedzenie pojmov

Na účely tohto nariadenia sa uplatňuje vymedzenie pojmov stanovené v článku 2 smernice (EÚ) 2019/944 a článku 2 nariadenia (EÚ) 2019/943. Okrem toho sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

1. „malý a stredný podnik“ je podnik podľa vymedzenia v článku 2 prílohy k odporúčaniu Komisie 2003/361/ES¹²;
2. „hrubá spotreba elektriny“ je celková dodávka elektriny na činnosti na území členského štátu;
3. „referenčné obdobie“ je obdobie od 1. novembra do 31. marca v piatich po sebe nasledujúcich rokoch predchádzajúcich dňu nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia, počnúc obdobím od 1. novembra 2017 do 31. marca 2018;
4. „hodiny s najvyššou cenou“ sú hodiny počas dňa, počas ktorých sa na základe prognóz prevádzkovateľov prenosových sústav a nominovaných organizátorov trhu s elektrinou očakávajú najvyššie veľkoobchodné ceny elektriny na dennom trhu;
5. „trhový príjem“ je realizovaný príjem, ktorý výrobca získa výmenou za predaj a dodávku elektriny v Únii, bez ohľadu na zmluvnú formu, ktorou sa takáto výmena uskutočňuje, a to vrátane zmlúv o nákupe elektriny a iných zaistovacích operácií

¹² Odporúčanie Komisie 2003/361/ES zo 6. mája 2003 o vymedzení mikropodnikov, malých a stredných podnikov (Ú. v. EÚ L 124, 20.5.2003, s. 36).

proti výkyvom na veľkoobchodnom trhu s elektrinou a s vylúčením akejkoľvek podpory poskytovanej štátom;

6. „úhrada“ je platba, ktorá sa uskutočňuje a prijíma medzi protistranami, v náležitých prípadoch oproti dodávke a príjmu elektriny, a ktorou si protistrany plnia príslušné povinnosti vyplývajúce z jednej alebo viacerých zúčtovacích transakcií;
7. „príslušný orgán“ je orgán podľa vymedzenia v článku 2 bode 11 nariadenia (EÚ) 2019/941;
8. „nadmerné príjmy“ sú kladný rozdiel medzi trhovými príjmami výrobcov za MWh elektriny a stropom vo výške 180 EUR za MWh elektriny;
9. „odpad“ je každá látka alebo vec, ktorej sa držiteľ zbavuje, chce sa jej zbaviť alebo je povinný sa jej zbaviť, podľa vymedzenia v článku 3 ods. 1 smernice 2008/98/ES;
10. „čistý dovoz elektriny“ je rozdiel medzi celkovým dovozom elektriny a celkovým vývozom elektriny v období od 1. januára 2021 do 31. decembra 2021 vydelený celkovou hrubou výrobou elektriny v členskom štáte;
11. „finančný rok“ je daňový rok, kalendárny rok alebo akékoľvek iné primerané obdobie na daňové účely podľa vymedzenia vo vnútroštátnom práve;
12. „odberateľ“ je veľkoobchodný alebo koncový odberateľ;
13. „koncový odberateľ energie“ je odberateľ, ktorý nakupuje energiu pre vlastnú spotrebu;
14. „koncový odberateľ elektriny“ je odberateľ, ktorý nakupuje elektrinu pre vlastnú spotrebu;
15. „systém podpory“ je akýkoľvek nástroj, systém alebo mechanizmus uplatňovaný členským štátom alebo skupinou členských štátov, ktorým sa podporuje využívanie energie z obnoviteľných zdrojov;
16. „potvrdenie o pôvode“ je elektronický dokument, ktorým sa koncovému odberateľovi poskytuje dôkaz o tom, že daný podiel alebo množstvo energie boli vyrobené z obnoviteľných zdrojov;
17. „činnosti v odvetviach ropy, plynu, uhlia a rafinérií“ sú všetky hospodárske činnosti vykonávané podnikmi alebo stálymi prevádzkarňami z EÚ, ktoré získavajú aspoň 75 % obratu v oblasti ťažby, dobývania, rafinácie ropy alebo výroby koksárenských produktov;
18. „podnik z EÚ“ je podnik z členského štátu, ktorý sa podľa daňových právnych predpisov tohto členského štátu považuje za rezidenta na daňové účely v tomto členskom štáte a podľa podmienok dohody o zamedzení dvojitého zdanenia uzavretej s tretím štátom sa nepovažuje za rezidenta na daňové účely mimo Únie;
19. „stála prevádzkareň“ je trvalé miesto podnikania nachádzajúce sa v členskom štáte, prostredníctvom ktorého sa úplne alebo čiastočne vykonáva podnikanie podniku z iného štátu, pričom zisky tohto miesta podnikania sú na základe príslušnej bilaterálnej daňovej zmluvy, alebo ak takáto zmluva neexistuje, na základe vnútroštátneho práva predmetom dane v členskom štáte, v ktorom sa toto miesto podnikania nachádza;
20. „nadmerné zisky“ sú zdaniteľné zisky dosiahnuté z činností vykonávaných na úrovni podnikov alebo stálych prevádzkarní v odvetviach ropy, plynu, uhlia a rafinérií, ktoré o viac ako 20 % presiahli priemerné zisky za predchádzajúce tri daňové roky;

21. „solidárny príspevok“ je dočasné opatrenie určené na riešenie nadmerných ziskov podnikov a stálych prevádzkarní z EÚ s činnosťami v odvetviach ropy, plynu, uhlia a rafinérií, ktorým sa má pre členské štáty, spotrebiteľov a podniky zmierniť výnimočný vývoj cien na trhoch s energiou.

KAPITOLA II

OPATRENIA TÝKAJÚCE SA TRHU S ELEKTRINOU

Oddiel 1

Zníženie dopytu

Článok 3

Zníženie hrubej spotreby elektriny

Členské štáty by sa mali usilovať zaviesť opatrenia na zníženie svojej celkovej mesačnej hrubej spotreby elektriny o 10 % v porovnaní s priemernou hrubou spotrebou elektriny v zodpovedajúcich mesiacoch referenčného obdobia.

Článok 4

Zníženie hrubej spotreby elektriny počas hodín s najvyššou cenou

1. Každý členský štát určí za každý mesiac hodiny s najvyššou cenou, ktoré zodpovedajú minimálne 10 % všetkých hodín v mesiaci.
2. Každý členský štát zníži svoju hrubú spotrebu elektriny počas určených hodín s najvyššou cenou. Zníženie dosiahnuté počas určených hodín s najvyššou cenou musí za každý mesiac dosiahnuť v priemere aspoň 5 % za hodinu. Cieľ zníženia sa vypočíta ako rozdiel medzi skutočnou hrubou spotrebou elektriny počas určených hodín s najvyššou cenou a hrubou spotrebou elektriny, ktorú prognózuju prevádzkovatelia prenosových sústav, bez toho, aby sa zohľadnil účinok opatrení zavedených na dosiahnutie cieľa stanoveného v tomto článku.

Článok 5

Opatrenia na dosiahnutie zníženia dopytu

1. S cieľom splniť ciele stanovené v článkoch 3 a 4 si členské štáty môžu na zníženie hrubej spotreby elektriny zvoliť vhodné opatrenia. Tieto opatrenia musia byť jasne vymedzené, transparentné, primerané, nediskriminačné, ako aj overiteľné, a najmä:
 - a) musia byť trhové, spojené s kompenzáciou, ktorá sa prípadne stanoví v rámci verejného výberového konania vrátane verejných súťaží, v ktorých kompenzáciu získajú úspešní uchádzači;

- b) môžu zahŕňať finančnú kompenzáciu len vtedy, ak sa takáto kompenzácia vypláca za dodatočnú úsporu elektriny, ktorá bola dosiahnutá v porovnaní s očakávanou spotrebou v príslušnej hodine bez verejnej súťaže;
- c) nesmú neprimerane narúšať hospodársku súťaž ani riadne fungovanie vnútorného trhu s elektrinou;
- d) v súlade s článkom 17 smernice (EÚ) 2019/944 sa nesmú nenáležite obmedzovať na konkrétnych zákazníkov alebo skupiny zákazníkov vrátane agregátorov;
- e) nesmú neprimerane brániť procesu nahrádzania technológií fosílnych palív technológiami využívajúcimi elektrinu.

Oddiel 2

Zastropovanie trhových príjmov a prerozdelenie nadmerných príjmov koncovým odberateľom

Článok 6

Povinné zastropovanie trhových príjmov

1. Trhové príjmy výrobcov získané z výroby elektriny zo zdrojov uvedených v článku 7 ods. 1 sa zastropujú na maximálnu výšku 180 EUR za MWh vyrobenej elektriny.
2. Členské štáty zabezpečia, aby sa strop vzťahoval na všetky trhové príjmy výrobcov bez ohľadu na trhový časový rámec, v ktorom sa transakcia uskutočňuje, a bez ohľadu na to, či sa s elektrinou obchoduje dvojstranne alebo na centralizovanej mnohostrannej platforme.
3. Členské štáty rozhodnú, či príjmový strop uplatnia pri úhrade za výmenu energie alebo neskôr.
4. Bez toho, aby bol dotknutý odsek 1, môžu členské štáty zachovať alebo zaviesť opatrenia, ktoré ešte viac obmedzia trhové príjmy výrobcov, za predpokladu, že tieto opatrenia sú primerané a nediskriminačné, neohrozujú investičné signály, zabezpečujú pokrytie investičných nákladov, nenarúšajú fungovanie veľkoobchodných trhov s elektrinou a sú zlučiteľné s právom Únie.

Článok 7

Uplatňovanie zastropovania trhových príjmov na výrobcov elektriny

1. Povinnosť uvedená v článku 6 sa vzťahuje na trhové príjmy získané z predaja elektriny vyrobenej z týchto zdrojov:
 - a) veterná energia;
 - b) slnečná energia (slnečná tepelná a slnečná fotovoltická energia);
 - c) geotermálna energia;
 - d) vodná energia bez nádrže;

- e) palivo z biomasy (pevné alebo plynné palivá z biomasy) okrem biometánu;
 - f) odpad;
 - g) jadrová energia;
 - h) hnedé uhlie;
 - i) surová ropa a iné ropné produkty.
2. Strop stanovený v článku 6 ods. 1 sa nevzťahuje na demonštračné projekty ani na výrobcov, ktorých príjmy za MWh vyrobenej elektriny už sú zastropované v dôsledku vnútroštátnych opatrení.
3. Najmä v prípadoch, keď uplatňovanie stropu stanoveného v článku 6 ods. 1 spôsobuje značné administratívne zaťaženie, môžu členské štáty rozhodnúť, že sa strop nebude vzťahovať na výrobcov, ktorí vyrábajú elektrinu v zariadeniach na výrobu elektriny s inštalovaným výkonom maximálne 20 kW.

Článok 8

Stimuly pre zmluvy o nákupe elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov

1. V rámci tohto nariadenia členské štáty urýchlene odstránia akékoľvek neodôvodnené administratívne alebo trhové prekážky zmlúv o nákupe elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov. Prijmú opatrenia na urýchlenie využívania zmlúv o nákupe elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov, najmä malými a strednými podnikmi.
2. Členské štáty navrhnu, naplánujú a zavedú systémy podpory a potvrdenia o pôvode tak, aby boli so zmluvami o nákupe energie z obnoviteľných zdrojov zlučiteľné, aby ich dopĺňali a umožňovali.

Článok 9

Prerozdelenie nadmerných príjmov

1. Členské štáty zabezpečia, aby sa všetky nadmerné príjmy vyplývajúce z uplatňovania stropu trhových príjmov cielene použili na financovanie opatrení na podporu koncových odberateľov elektriny, ktoré zmierňujú vplyv vysokých cien elektriny na týchto odberateľov.
2. Opatrenia uvedené v odseku 1 musia byť jasne vymedzené, transparentné, primerané, nediskriminačné a overiteľné a nesmú byť v rozpore s povinnosťou znížiť hrubú spotrebu elektriny uvedenou v článkoch 3 a 4.
3. Opatrenia podľa odseku 1 môžu napríklad zahŕňať:
- a) poskytnutie finančnej kompenzácie koncovým odberateľom elektriny za zníženie ich spotreby elektriny, okrem iného prostredníctvom aukcií alebo systémov verejnej súťaže na zníženie dopytu;
 - b) priame transfery koncovým odberateľom elektriny;
 - c) kompenzácie dodávateľom, ktorí v dôsledku štátneho zásahu do stanovovania cien podľa článku 12 musia dodávať elektrinu odberateľom pod úrovňou nákladov;

- d) zníženie nákladov koncových odberateľov elektriny na nákup obmedzeného objemu spotrebovanej elektriny;
- e) podporu investícií koncových odberateľov elektriny do dekarbonizačných technológií, obnoviteľných zdrojov energie a investícií do energetickej efektívnosti.

Článok 10

Dohody medzi členskými štátmi

V situáciách, keď čistý dovoz elektriny členského štátu zodpovedá úrovni 100 % alebo je vyšší, uzavrujú dovážajúci členský štát a hlavná vyvážajúca krajina do 1. decembra 2022 dohodu o rozdelení nadmerných príjmov. V duchu solidarity môžu takéto dohody uzavrieť všetky členské štáty.

Oddiel 3

Maloobchodné opatrenia

Článok 11

Dočasné rozšírenie verejných zásahov do stanovovania cien elektriny na malé a stredné podniky

Odchylné od pravidiel EÚ týkajúcich sa verejných zásahov do stanovovania cien môžu členské štáty uplatňovať verejné zásahy do stanovovania cien dodávok elektriny na malé a stredné podniky. Takéto verejné zásahy musia:

- a) byť obmedzené na 80 % najvyššej ročnej spotreby príjemcu za posledných päť rokov a zachovať stimul na zníženie dopytu;
- b) spĺňať podmienky uvedené v článku 5 ods. 4 a 7 smernice (EÚ) 2019/944;
- c) v náležitých prípadoch spĺňať podmienky uvedené v článku 12 tohto nariadenia.

Článok 12

Dočasná možnosť stanoviť ceny elektriny pod úrovňou nákladov

Odchylné od pravidiel EÚ týkajúcich sa verejných zásahov do stanovovania cien môžu členské štáty pri uplatňovaní verejných zásahov do stanovovania cien za dodávku elektriny podľa článku 5 ods. 6 smernice (EÚ) 2019/944 alebo článku 11 tohto nariadenia výnimočne a dočasne stanoviť cenu za dodávku elektriny, ktorá je nižšia ako náklady, za predpokladu, že sú splnené všetky tieto podmienky:

- a) opatrenie sa vzťahuje na obmedzené množstvo spotreby a zachováva stimul na zníženie dopytu;
- b) nedochádza k diskriminácii medzi dodávateľmi;
- c) dodávatelia dostávajú za dodávky pod úrovňou nákladov kompenzáciu;
- d) všetci dodávatelia sú oprávnení poskytovať ponuky za regulovanú cenu na rovnakom základe.

KAPITOLA III

OPATRENIE TÝKAJÚCE SA ODVETVÍ ROPY, UHLIA, PLYNU A RAFINÉRIÍ

Článok 13

Podpora koncových odberateľov prostredníctvom povinného dočasného solidárneho príspevku

1. Nadmerné zisky dosiahnuté z činností v odvetví ropy, plynu, uhlia a rafinérií podliehajú dočasnému solidárnemu príspevku.
2. Členské štáty zabezpečia, aby existujúce alebo plánované vnútroštátne opatrenia, ktoré majú podobné ciele ako dočasný solidárny príspevok podľa tohto nariadenia, boli v súlade s pravidlami, ktorými sa riadi dočasný solidárny príspevok stanovený v tomto nariadení, alebo aby ich dopĺňali.
3. Povinný dočasný solidárny príspevok uvedený v odseku 1 sa uplatňuje najneskôr od 31. decembra 2022.

Článok 14

Základ pre výpočet dočasného solidárneho príspevku

Dočasný solidárny príspevok podnikov a stálych prevádzkarní z EÚ, ktoré vykonávajú činnosti v odvetviach ropy, plynu, uhlia a rafinérií, sa vypočíta zo zdaniteľných ziskov určených podľa vnútroštátnych daňových pravidiel za finančný rok začínajúci sa 1. januára 2022 alebo po tomto dátume, ktoré o viac ako 20 % presahujú priemerné zdaniteľné zisky určené podľa vnútroštátnych daňových pravidiel za tri finančné roky začínajúce sa 1. januára 2019 alebo po tomto dátume. Ak je priemerný ročný výsledok za obdobie troch finančných rokov, ktoré sa začína 1. januára 2019 alebo po tomto dátume, záporný, priemerný zdaniteľný zisk sa na účely výpočtu dočasného solidárneho príspevku rovná nule.

Článok 15

Sadzba pre výpočet dočasného solidárneho príspevku

1. Sadzba uplatniteľná na výpočet dočasného solidárneho príspevku je najmenej 33 % základu uvedeného v článku 14.
2. Dočasný solidárny príspevok sa uplatňuje popri bežných daniach a odvodoch uplatniteľných podľa vnútroštátnych právnych predpisov členského štátu.

Článok 16

Použitie výnosov z dočasného solidárneho príspevku

1. Členské štáty použijú výnosy z dočasného solidárneho príspevku s dostatočne včasným vplyvom na tieto účely:
 - a) finančné podporné opatrenia pre koncových odberateľov energie, a najmä pre zraniteľné domácnosti, na cielené zmiernenie účinkov vysokých cien energie;
 - b) finančné podporné opatrenia na pomoc pri znižovaní spotreby energie, napríklad prostredníctvom aukcií alebo systémov verejnej súťaže na zníženie dopytu, zníženia nákladov koncových odberateľov energie na nákup energie v určitých objemoch spotreby, podpory investícií koncových odberateľov energie do obnoviteľných zdrojov energie, štrukturálnych investícií do energetickej efektívnosti alebo iných dekarbonizačných technológií;
 - c) finančné podporné opatrenia na podporu podnikov v energeticky náročných priemyselných odvetviach za predpokladu, že sú podmienené investíciami do obnoviteľných zdrojov energie, energetickej efektívnosti alebo iných dekarbonizačných technológií;
 - d) finančné podporné opatrenia na rozvoj energetickej autonómie, najmä na investície v súlade s cieľmi REPowerEU, predovšetkým na projekty s cezhraničným rozmerom;
 - e) pridelenie časti výnosov z dočasného solidárneho príspevku členskými štátmi v duchu vzájomnej solidarity na spoločné financovanie opatrení na zníženie škodlivých účinkov energetickej krízy vrátane podpory ochrany zamestnanosti a rekvalifikácie a zvyšovania úrovne zručností pracovnej sily alebo na podporu investícií do energetickej efektívnosti a energie z obnoviteľných zdrojov, a to aj do cezhraničných projektov.
2. Opatrenia uvedené v odseku 1 musia byť jasne vymedzené, transparentné, primerané, nediskriminačné a overiteľné.

Článok 17

Dočasný charakter solidárneho príspevku

Dočasný solidárny príspevok, ktorý členské štáty uplatňujú v súlade s týmto nariadením, má dočasný charakter. Uplatňuje sa len na nadmerné zisky dosiahnuté vo finančnom roku, ktorý sa začal 1. januára 2022 alebo po tomto dátume.

KAPITOLA IV

ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

Článok 18

Monitorovanie a presadzovanie dodržiavania ustanovení

1. Vykonávanie opatrení uvedených v článkoch 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11 a 12 monitoruje na svojom území príslušný orgán každého členského štátu.
2. Členské štáty čo najskôr po nadobudnutí účinnosti tohto nariadenia a najneskôr do 1. decembra 2022 oznámia Komisii plánované opatrenia požadované podľa článku 5 a dohody uzavreté podľa článku 10.
3. Členské štáty do 15. januára 2023 a potom každý mesiac až do 15. apríla 2023 podajú Komisii správu o:
 - a) znížení dopytu dosiahnutom podľa článkov 3 a 4 a opatreniach zavedených na dosiahnutie tohto zníženia podľa článku 5;
 - b) nadmerných príjmov dosiahnutých podľa článku 6;
 - c) opatreniach týkajúcich sa rozdelenia nadmerných príjmov použitých na zmiernenie vplyvu vysokých cien elektriny na koncových odberateľov podľa článku 9;
 - d) všetkých verejných zásahoch do stanovovania cien elektriny uvedených v článkoch 11 a 12.
4. Členské štáty podajú Komisii správu o:
 - a) zavedení dočasného solidárneho príspevku podľa článku 13 do 15. októbra 2022;
 - b) všetkých následných zmenách uvedeného opatrenia do jedného mesiaca od uverejnenia vo vnútroštátnej zbierke zákonov;
 - c) použití výnosov podľa článku 16 do jedného mesiaca od okamihu, keď členské štáty výnosy vybrali v súlade s vnútroštátnym právom.

Článok 19

Preskúmanie

1. Komisia do 28. februára 2023 vykoná preskúmanie kapitoly II vzhľadom na všeobecnú situáciu v oblasti dodávok elektriny a cien elektriny v Únii a predloží Rade správu o hlavných zisteniach tohto preskúmania. Na základe uvedenej správy môže Komisia v prípade, že je to odôvodnené hospodárskymi okolnosťami alebo fungovaním trhu s elektrinou v Únii a v jednotlivých členských štátoch, predovšetkým navrhnúť predĺženie obdobia uplatňovania tohto nariadenia, zmenu výšky príjmového stropu uvedenej v článku 6 ods. 1 a jeho uplatňovania na výrobcov uvedeného v článku 7 alebo inú zmenu kapitoly II.
2. Komisia do 15. októbra 2023 vykoná preskúmanie kapitoly III vzhľadom na všeobecnú situáciu v odvetví fosílnych palív a dosiahnuté nadmerné zisky a predloží Rade správu o hlavných zisteniach tohto preskúmania.

Článok 20

Nadobudnutie účinnosti a uplatňovanie

1. Toto nariadenie nadobúda účinnosť dňom nasledujúcim po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.
2. Bez toho, aby bola dotknutá potreba zabezpečiť rozdelenie nadmerných príjmov v súlade s článkom 9 a použiť výnosy z dočasného solidárneho príspevku v súlade s článkom 16, sa toto nariadenie uplatňuje počas obdobia jedného roka od nadobudnutia jeho účinnosti.

Články 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10 sa uplatňujú od 1. decembra 2022. Tým nie je dotknuté skoršie dobrovoľné uplatňovanie členskými štátmi.

Články 3, 4, 6, 7 sa uplatňujú do 31. marca 2023.

Toto nariadenie je záväzné v celom rozsahu a priamo uplatniteľné v členských štátoch v súlade so zmluvami.

V Bruseli

*Za Radu
predsedníčka/predseda*